

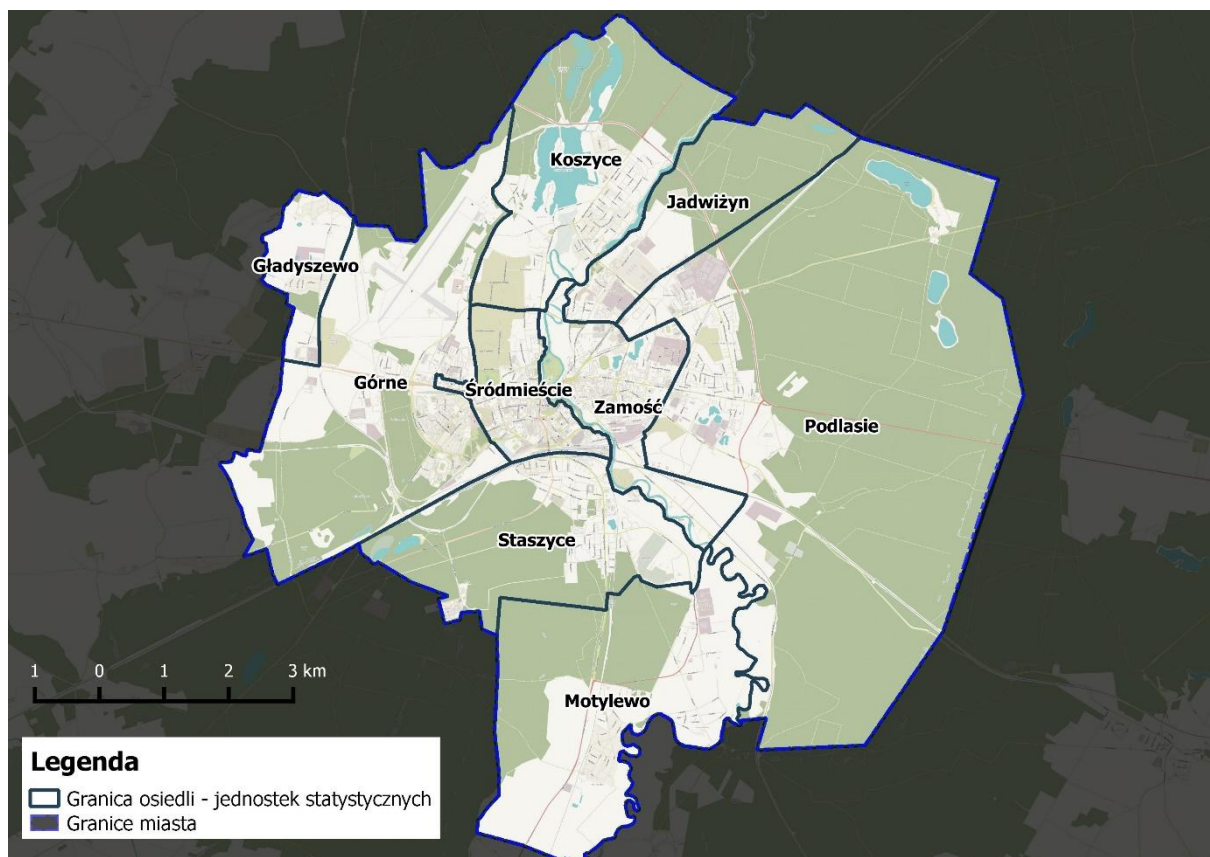

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Pile

PIŁA - 2016 ROK

Charakterystyka jednostek pomocniczych – obszarów delimitacyjnych

Za obszary statystyczne niezbędne do przeprowadzenia delimitacji obszarów zdegradowanych przyjęto jednostki pomocnicze Gminy Piła w ich przybliżonych granicach, określonych we właściwych uchwałach Rady Miasta Piła. Analiza porównawcza została odniesiona do 6 jednostek pomocniczych funkcjonujących, tj. osiedli: Gładyszewo, Górne, Koszyce, Motylewo, Podlasie, Staszyce oraz 3 jednostek pomocniczych zniesionych pozostających w granicach pierwotnie ustalonych, tj. osiedli: Jadwiżyn, Śródmieście, Zamość. W trakcie analiz wykonano nieznaczne korekty zasięgów porównywanych jednostek.

Mapa 1. Zasięg osiedli - jednostek statystycznych podlegających delimitacji

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o.

Przyjęcie podziału obszarów delimitacyjnych zgodnego z granicami osiedli zapewni interesariuszom programu łatwiejszą orientację w wynikach badania oraz postanowieniach zawartych w dokumencie, a także ułatwi zarządzanie programem oraz usprawni komunikację z mieszkańcami na etapie jego wdrażania (m.in. poprzez rady osiedli).

Tabela 1. Szacunkowe dane dotyczące liczby ludności oraz powierzchni osiedli - jednostek statystycznych podlegających delimitacji

Nazwa osiedla	Liczba ludności (2015)	Udział ludności osiedla w ogólnej liczbie mieszkańców Piły	Powierzchnia obszaru osiedla*	Udział powierzchni obszaru osiedla w powierzchni miasta ogółem
Gładyszewo	487	0,7%	220,4	2,2%
Górne	13012	17,8%	1540,8	15,0%
Jadwiżyn	5203	7,1%	557,4	5,4%
Koszyce	5171	7,1%	971,0	9,5%
Motylewo	862	1,2%	1228,2	12,0%
Podlasie	5857	8,0%	3650,9	35,6%
Staszyce	6243	8,5%	848,4	8,3%
Śródmieście	16098	22,0%	301,3	2,9%
Zamość	20262	27,7%	482,2	4,7%

*sumaryczna wartość powierzchni osiedli jest nieco mniejsza aniżeli powierzchnia geodezyjna Piły, co wynika z niedostatecznej precyzji wykonanych obliczeń w programie Quantum GIS, których podstawą były mapy pogładowe sporządzone na potrzeby przeprowadzonej delimitacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: ewidencji ludności, Urząd Miasta Piły

Metodyka wykonania badania

Przyjęta na potrzeby przeprowadzenia delimitacji obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji metodyka, została opracowana w zgodności z art. 4 ustawy o rewitalizacji, tzn. w oparciu o analizę wykorzystującą „obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań”.

Podstawowym elementem przeprowadzonego badania delimitacji były wskaźniki statystyczne, opracowane na podstawie możliwie najbardziej aktualnych danych publicznych. Wskaźniki statystyczne poprzez ich odniesienie do wartości średnich dla miasta pozwalają na dokonanie analizy porównawczej poszczególnych osiedli, a tym samym wskazania jednostek szczególnie zagrożonych wykluczeniem oraz predysponowanych do objęcia kompleksowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.

Zgodnie z Art. 9 ust. 1 „obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako **obszar zdegradowany** w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.”

W celu zachowania zgodności z art. 9, w oparciu o dostępne statystyki publiczne, wskazano zestaw wskaźników rozwojowych, za pomocą których przeprowadzone zostanie badanie delimitacyjne obszarów kryzysowych, obrazujące stopień degradacji poszczególnych obszarów miasta. Przyjęty zestaw wskaźników został przyporządkowany poszczególnym sferom tematycznym w sposób następujący:

- sfera społeczna:
 - *Dynamika zmian liczby ludności w latach 2010-2015;*
 - *Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców (2015 r.);*
 - *Udział osób bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym (stan na VI 2016 r.)*
 - *Udział długotrwale bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym (stan na VI 2016 r.);*
 - *Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle ludności (2015 r.);*
 - *Dynamika zmian liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej (lata 2010-2015);*
 - *Średni wynik uczniów ze Sprawdzianu 6-klasisty – część I (2015 r.);*
 - *Frekwencja w wyborach samorządowych 2014;*

- *Liczba przestępstw stwierdzonych przypadających na każde 1 000 mieszkańców (2015 r.);*
- *sfera przestrzenno-funkcjonalna:*
 - *Liczba zdarzeń drogowych przypadających na każde 1 000 mieszkańców (2015 r.);*
 - *Liczba obiektów infrastruktury społecznej, usług kultury i integracji społecznej (domy/ ośrodki kultury, świetlice środowiskowe, kluby osiedlowe, itp.) przypadająca na każdych 100 mieszkańców (2015 r.);*
 - *Liczba obiektów infrastruktury sportowej przypadająca na każdych 100 mieszkańców (2015 r.);*
 - *Liczba kursów tygodniowych komunikacji miejskiej na wszystkich liniach przypadająca na mieszkańca (2016 r.);*
 - *Udział budynków wybudowanych przed 1989 r. w ogóle budynków mieszkalnych (2016 r.);*
- *sfera środowiskowa:*
 - *Udział budynków mieszkalnych posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej (2016 r.);*
 - *Ilość azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadająca na 1 mieszkańca (ton/os.) (2015 r.);*
- *sfera gospodarcza:*
 - *Wskaźnik przedsiębiorczości - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogóle ludności w wieku produkcyjnym (2015 r.);*
 - *Dynamika liczby osób prowadzących własną działalność gospodarczą w latach 2010-2015;*
 - *Średni naliczony podatek dochodowy przypadający na 1 płatnika (os. fiz. prowadzącą własną działalność gosp.) (2015 r.).*

W ramach przeprowadzonej delimitacji posłużono się również subiektywnymi opiniami mieszkańców dotyczącymi poszczególnych osiedli. W tym celu analiza wskaźnikowa została dodatkowo uzupełniona uśrednionymi opiniami mieszkańców, pochodzącymi z przeprowadzonego wśród mieszkańców poszczególnych obszarów miasta w dniach 2-11 sierpnia 2016 roku badania ankietowego. W badaniu zastosowano technikę PAPI (*Pen & Paper Interview*), czyli papierowy kwestionariusz ankiety wypełniany przez respondenta, przy udziale ankietera. Łącznie w badaniu udział wzięło 500 pełnoletnich mieszkańców Pily.

Tabela 2. Struktura próby - podział według osiedla, które zamieszkuje respondent [PAPI, N=500]

Osiedle	Liczebność	Udział %
Gładyszewo	4	0,8
Górne	87	17,4
Jadwiżyn	58	11,6
Koszyce	47	9,4
Motylewo	5	1,0
Podlasie	25	5,0
Śródmieście	118	23,6
Staszycy	43	8,6
Zamość	113	22,6
Ogółem	500	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań Lider Projekt Sp. z o.o.

Badani oceniali swoją najbliższą okolicę pod względem określonych aspektów, w skali: „zdecydowanie dobrze”, „raczej dobrze”, „ani dobrze ani źle”, „raczej źle” i „zdecydowanie źle”.

Pytania ankietowe również zostały przyporządkowane poszczególnym sferom:

- Sfera społeczna:
 - *Kontakty międzysiedzkie, aktywność społeczna i obywatelska;*
 - *Bezpieczeństwo;*
 - *Sposób bycia mieszkańców (odnoszenie się do innych, dbanie o rodzinę, dbanie o czystość, itp.);*
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna:
 - *Ogólna estetyka, czystość;*
 - *Stan techniczny budynków na zewnątrz i wewnątrz;*
 - *Bliskość miejsc, w których mogą odpocząć w otoczeniu natury (las, park, skwer, itp.);*
 - *Bliskość miejsc, w których mogą spędzić czas ze znajomymi poza domem (kawiarnia, restauracja, miejsce w parku, itp.);*
 - *Bliskość miejsc, w których rodzice mogą spędzić czas z małymi dziećmi (np. plac zabaw);*
 - *Bliskość miejsc, w których można spędzić czas z kulturą;*
 - *Bliskość terenów, obiektów, w których można uprawiać sport i rekreację;*
 - *Skomunikowanie z innymi częściami miasta;*
 - *Dostępność i liczebność miejsc parkingowych;*
 - *Ruch uliczny i jego wpływ na komfort życia na mojej ulicy i w pobliżu;*
- Sfera środowiskowa:
 - *Czystość powietrza atmosferycznego;*
- Sfera gospodarcza:
 - *Bliskość i liczebność punktów handlowych i usługowych;*

Zgodnie z wytycznymi ustawy o rewitalizacji oraz wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju obszar wsparcia musi się charakteryzować wyższą intensywnością negatywnych zjawisk opisanych przyjętymi wskaźnikami niż średnia intensywność tych zjawisk dla całego miasta. Metodą, która pozwala na ocenę i selekcję obszarów miasta o najwyższym stopniu degradacji jest standaryzacja przyjętego zestawu wskaźników i na tej podstawie stworzenie wskaźnika sumarycznego (indeksu zbiorczego).

Standaryzacja wskaźników polega na odjęciu od nominalnej wartości wskaźnika dla danego obszaru średniej wartości dla wszystkich jednostek statystycznych i podzieleniu przez odchylenie standardowe. Zastosowanie tego zabiegu statystycznego pozwala na określenie odchylenia od normy (wartości referencyjnej), którą jest średnia dla miasta. Wystandaryzowane wskaźniki przyjmują wartości dodatnie lub ujemne. Przejście odchylenia od średniej (wartości zerowej) do wartości ujemnej wskazuje, które obszary odznaczają się wskaźnikiem degradacji wyższym od średniej dla miasta. Z kolei wartości dodatnie odchylenia ukazują obszary o mniejszym natężeniu negatywnych zjawisk w porównaniu ze średnią dla miasta.

Wystandaryzowane wskaźniki umożliwiają zsumowanie wartości uzyskiwanych w ramach poszczególnych analizowanych wskaźników, a przez to stworzenie wskaźnika sumarycznego (indeksu zbiorczego) – stanowiącego wynik delimitacji obrazujący stopień natężenia ogółu zjawisk kryzysowych na danym obszarze. Obszar będzie mógł zostać uznany za obszar zdegradowany jedynie w przypadku, kiedy indeks zbiorczy dla danego obszaru będzie osiągał wartości najniższe, co jest równoznaczne z najwyższym stopniem jego degradacji w skali miasta, przy czym musi on wykazywać ujemny poziom wskaźnika zbiorczego dla sfery społecznej oraz ujemny poziom przynajmniej jednego wskaźnika z pozostałych sfer: gospodarczej, środowiskowej i/lub przestrzenno-funkcjonalnej.

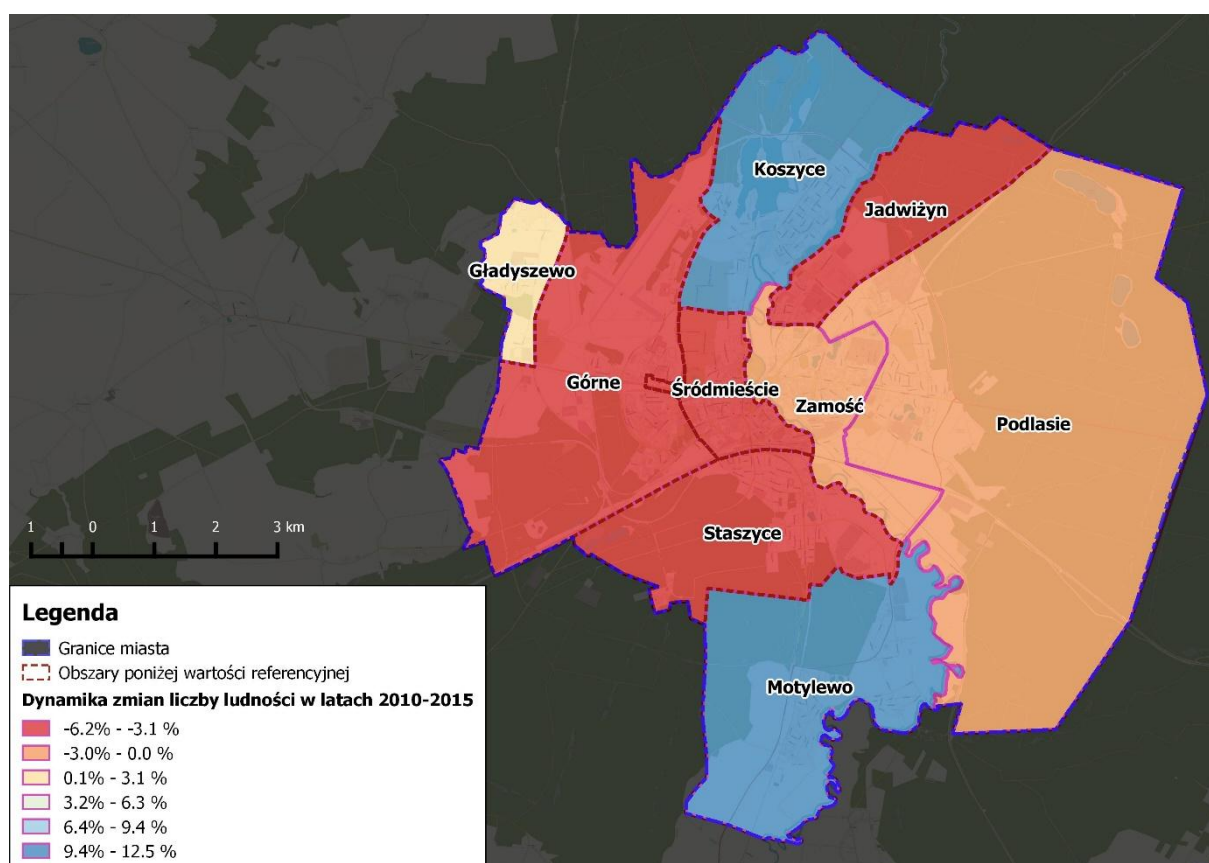
Zestawienie poszczególnych osiedli Piły ukazujące ich wyniki w poszczególnych kategoriach, z wyraźnym zaakcentowaniem przekroczeń wartości referencyjnych (wartości średnich dla miasta), zostało przedstawione zarówno w formie tabelarycznej (na końcu opisu każdej ze sfer tematycznych) jak i w formie map poglądowych. Na wykresach przedstawiony został rozkład procentowy odpowiedzi respondentów na poszczególne pytania ankietowe, a tabele zbiorcze wskaźników zostały uzupełnione uśrednionymi wynikami badań PAPI. Wyniki osiągnięte w analizie wskaźnikowej stanowiły podstawę dla ostatecznego wyboru obszaru zdegradowanego, którego całość lub część, będzie stanowiła obszar wskazany do rewitalizacji.

Sfera społeczna

Dynamika zmian liczby ludności w latach 2010-2015

W okresie pomiędzy rokiem 2010, a rokiem 2015 ogólna liczba ludności miasta Piły spadła o 2,6%. Zmiana ludności w ramach poszczególnych dzielnic była jednak zróżnicowana. Największe przyrosty odnotowały osiedla Koszyce (12,5%) i Motylewo (10,1%), a nieznaczny przyrost był także udziałem osiedla Gładyszewo (0,6%). Najwyższy spadek ludności odnotowało Śródmieście (-6,2%) oraz Staszyce (-4,7%). Osiedla Jadwizyn oraz Górne osiągnęły ujemny poziom dynamiki o nieco mniejszej skali, ale także przekraczający średni poziom dla miasta – odpowiednio -3,9% i -3,2%. Podlasie (-2,0%) i Zamość (-1,9%) również zanotowały spadek liczby ludności jednak na niższym poziomie niż średnia dla miasta.

Przedstawione dane wskazują na stopniowe wyludnianie się centrum miasta i osiedli wielorodzinnych i przyrost liczby ludności na nowych osiedlach zlokalizowanych na obrzeżach miasta (Gładyszewo, Motylewo, północna część Koszyc), potwierdzając tym samym zachodzenie procesu suburbanizacji. Konsekwencją tego zjawiska, pogłębiającą wyludnianie się centrum miasta, są procesy naturalne – starzejąca się struktura mieszkańców osiedli położonych w śródmieściu i przenoszenie się osób w wieku produkcyjnym na spokojniejsze obrzeża miasta i tereny podmiejskie, w tym szczególnie młodych rodzin należących do klasy średniej.

Mapa 2. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: *Dynamika zmian liczby ludności w latach 2010-2015*

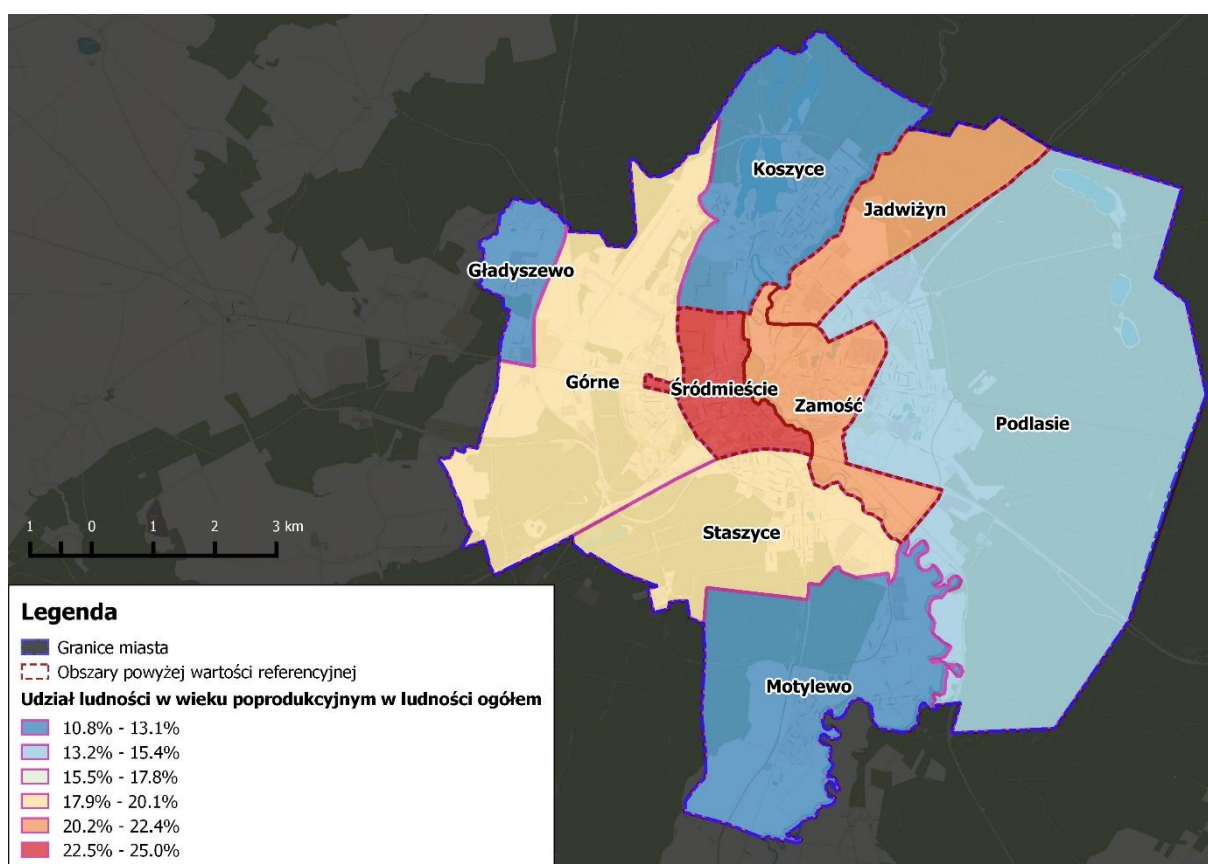
Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o.

Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców (2015 r.)

Przedstawione w powyższym podpunkcie procesy demograficzne, znajdują potwierdzenie w analizie struktury wiekowej populacji poszczególnych osiedli. Zdecydowanie najwyższy udział osób w wieku poprodukcyjnym (kobiet po 60 r.ż. oraz mężczyzn po 65 r.ż.) w ogólnej liczbie ludności widoczny

jest w Śródmieściu (24,8%), gdzie blisko co czwarty mieszkaniec osiągnął wiek emerytalny. Innymi osiedlami o strukturze wiekowej przekraczającej średnią dla miasta (20,2%) są Zamość (21,3%) oraz Jadwiżyn (20,4%). Nieco poniżej średniej znajdują się osiedla Górne (20,1%), Staszyce (18,4%) i Podlasie (15,0%). Najmłodszą strukturę wiekową posiadają osiedla: Koszyce (10,8%), Gładyszewo (11,9%) i Motylewo (12,6%).

Wszystkie osiedla Piły przekraczają dziesięcioprocentowy próg przyjęty przez ONZ za graniczny dla społeczeństw w zaawansowanym stadium starzenia się. Starzejąca się struktura ludności, w szczególności obserwowana w centrum miasta, a także obserwowany proces migracji mieszkańców na peryferia miasta i poza jego granice, pociąga za sobą liczne problemy natury społecznej, gospodarczej i infrastrukturalnej. Społeczeństwa starzejące się muszą w zmierzyć się z koniecznością zabezpieczenia odpowiedniej opieki społecznej i medycznej nad osobami starszymi, a także z malejącym popytem na niektóre usługi, w tym usługi publiczne (np. edukacyjne). Brak odpowiedniego poziomu wymiany pokoleniowej na rynku pracy, może prowadzić do deficytu odpowiednio wykwalifikowanych kadr i przez to hamować rozwój lokalnych przedsiębiorstw.

Mapa 3. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: *Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (2015 r.)*

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o.

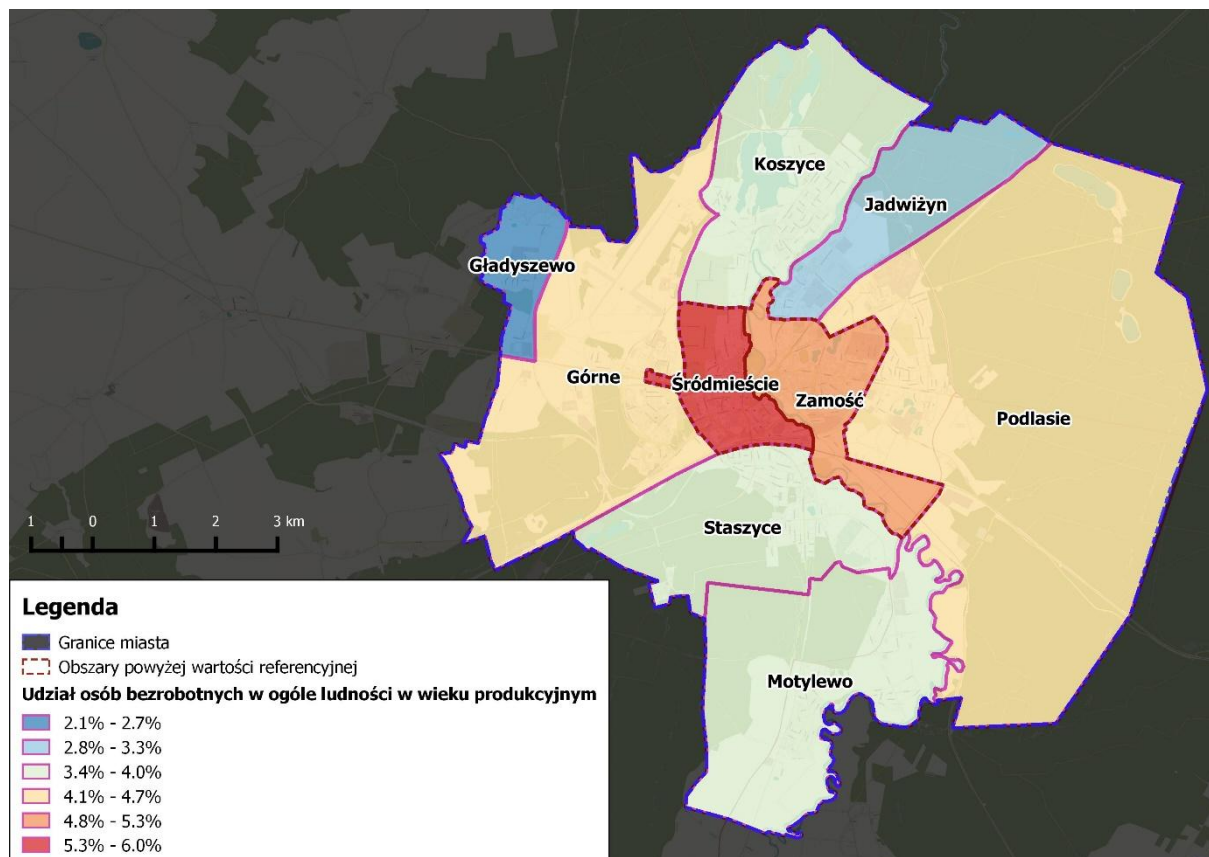
Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym (stan na VI 2016 r.)

Najważniejszym miernikiem rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru jest stopa bezrobocia, z uwagi na swój charakter łączący problemy natury gospodarczej i ich pośrednim wpływem na sferę społeczno-bytową mieszkańców. Sytuacja na rynku pracy w Pile jest relatywnie dobra – zaledwie 4,7%¹ osób w wieku produkcyjnym pozostaje bez zatrudnienia. Najwyższy odsetek osób nieradzących

¹Wskaźnik 4,7% osób w wieku produkcyjnym wynika z obliczeń własnych autorów diagnozy przeprowadzonych na podstawie zebranych danych. Wskaźnik PUP w Pile za m-c czerwiec 2016 roku wynosi 4,5%.

sobie na rynku pracy, przekraczający wartość średnią dla miasta występuje w obszarach śródmiejskich na osiedlach: Śródmieście (5,9%) oraz Zamość (5,2%).

Nieco poniżej wartości referencyjnej znajdują się osiedla: Górne (4,3%), Podlasie (4,1%), Staszyce (4,0%). W relatywnie dobrej sytuacji pod względem stanu bezrobocia są osiedla Jadwiżyn (3,1%), Motylewo (3,4%) i Koszyce (3,6%), a wyróżniającym się osiedlem jest Gładyszewo, gdzie zaledwie 2,1% mieszkańców pozostaje bez pracy.

Mapa 4. Przestrzenna prezentacja wskaźnika: *Udział osób bezrobotnych w ogólnej ludności w wieku produkcyjnym (stan na VI 2016 r.)*

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

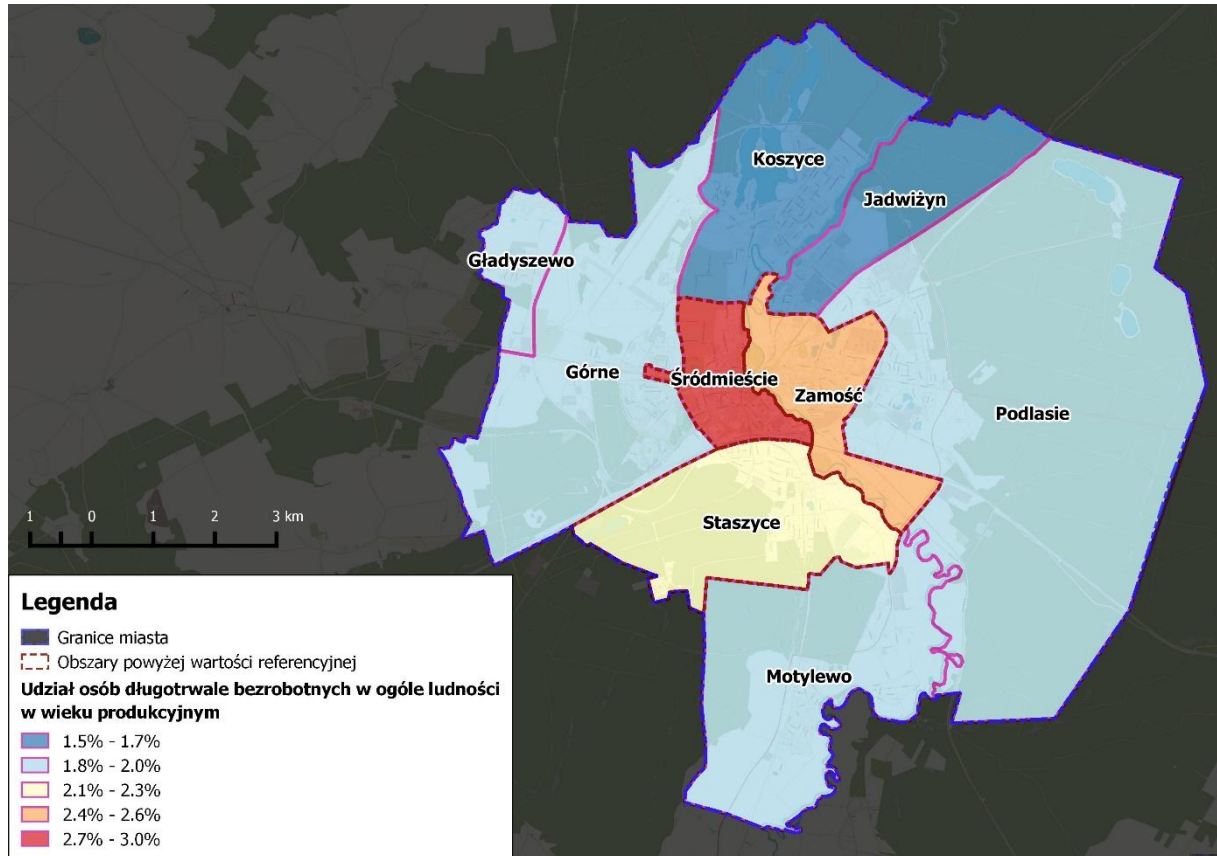
Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej ludności w wieku produkcyjnym (stan na VI 2016 r.)

Wskaźnik bezrobocia długotrwałego pozwala ocenić stopień złożoności i trwałości problemów występujących na lokalnym rynku pracy. Bezrobocie długotrwałe stanowi podstawowy problem społeczny, wpływający na wiele aspektów życia mieszkańców. Przeciągający się stan braku zatrudnienia w znacznej części przypadków prowadzi do pogorszenia się kondycji psychicznej osoby bezrobotnej, pojawienia się apatii, zniechęcenia do poszukiwania pracy, a także zanikania posiadanych kwalifikacji, przy jednoczesnym pogorszeniu warunków bytowych rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od transferów pomocy społecznej).

Wysoki udział osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy widoczny jest na osiedlach dla których odnotowano wysoki ogólny poziom bezrobocia tj. w Śródmieściu (2,9%), Zamościu (2,4%) oraz Staszycach (2,2%). Świadczy to, iż zjawisko bezrobocia na tych obszarach ma głębszy wymiar społeczny i wymaga bardziej złożonych instrumentów wsparcia łączących zarówno wymiar gospodarczy i edukacyjny

z działaniami o charakterze społecznym czy kulturalnym, których celem będzie ponowne włączenie osób bezrobotnych na rynek pracy i przeciwdziałanie ich marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Bezrobocie mieszkańców stanowi główny czynnik hamujący wzrost gospodarczy, wpływając na powstawanie napięć i konfliktów społecznych. Planując i prowadząc działania rewitalizacyjne należy zatem dążyć do wytworzenia impulsów infrastrukturalnych i społecznych, które przełożą się na wzrost gospodarczy i poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy.

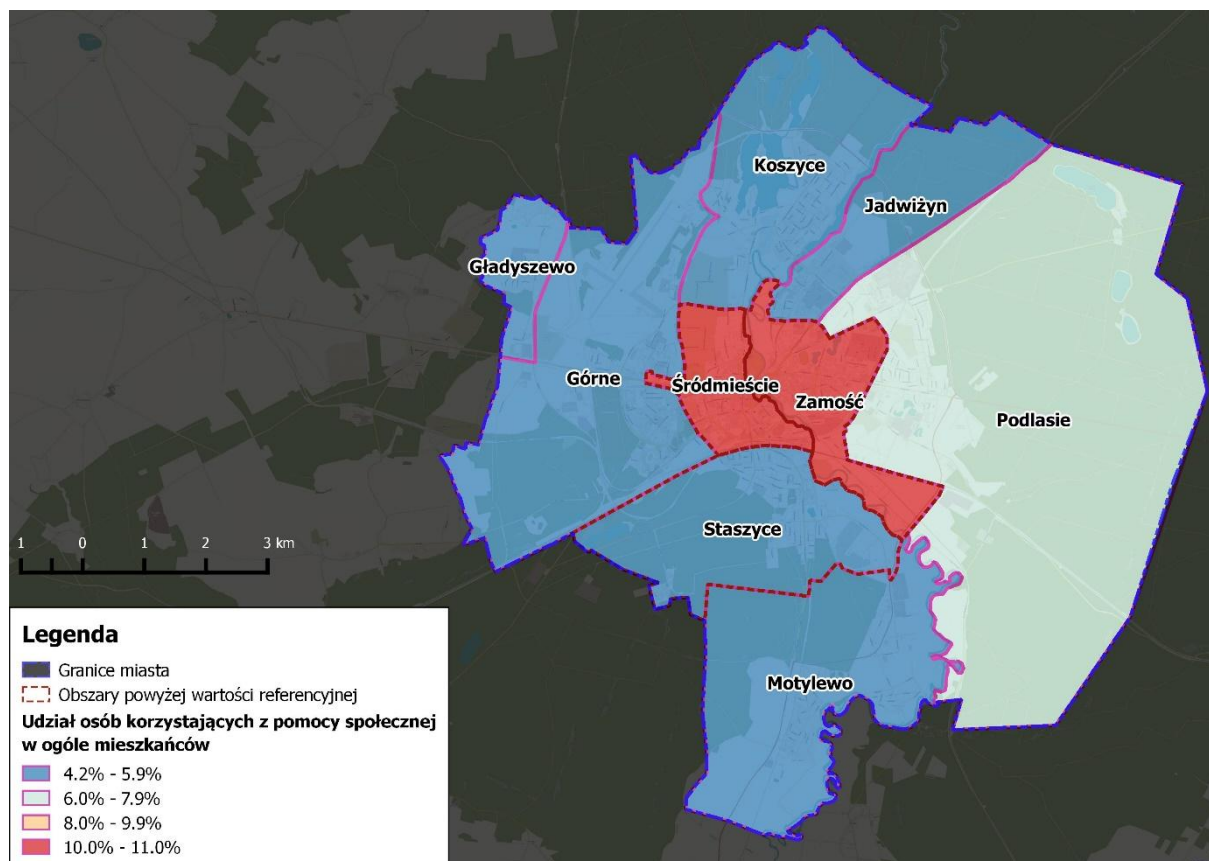

Mapa 5. Przestrzenna prezentacja wskaźnika: *Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej ludności w wieku produkcyjnym (stan na VI 2016 r.)*

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o.

Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej ludności (2015 r.)

W Pile 7,8% ogółu ludności objętych jest usługami pomocy społecznej. Najwyższe potrzeby w tym zakresie posiada ludność osiedli, w których odnotowano najwyższe wskaźniki bezrobocia oraz wysoki udział osób w wieku w poprodukcyjnym, czyli Śródmieście (10,6%) i Zamość (10,0%). Pozostałe 7 osiedli wykazuje wartości poniżej średniej dla miasta oscylujące w granicach od 4,2 % (Jadwiżyn) do 6,2% (Podlasie).

Mapa 6. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej ludności (2015 r.)

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

PAPI

Uzupełnieniem analizy sytuacji społecznej w poszczególnych osiedlach Piły, są odpowiedzi respondentów badania ankietowego dotyczące odbioru zachowania i sposobu bycia innych mieszkańców ich własnych osiedli. Ogółem we wszystkich osiedlach przeważają odpowiedzi pozytywne. Największy udział odpowiedzi negatywnych cechował osiedla: Zamość (34,5% ocen negatywnych), Śródmieście (33,9% ocen negatywnych) oraz Jadwiżyn (31% ocen negatywnych). W przypadku osiedli położonych w centrum miasta (Zamość, Śródmieście) niska ocena respondentów pokrywała się z wysokimi wskaźnikami średniego zapotrzebowania na usługi pomocy społecznej. Najkorzystniej w oczach współmieszkańców wypadło osiedle Motylewo, gdzie wszystkie odpowiedzi miały charakter pozytywny, z czego aż 80% respondentów „zdecydowanie dobrze” oceniło sposób bycia mieszkańców.

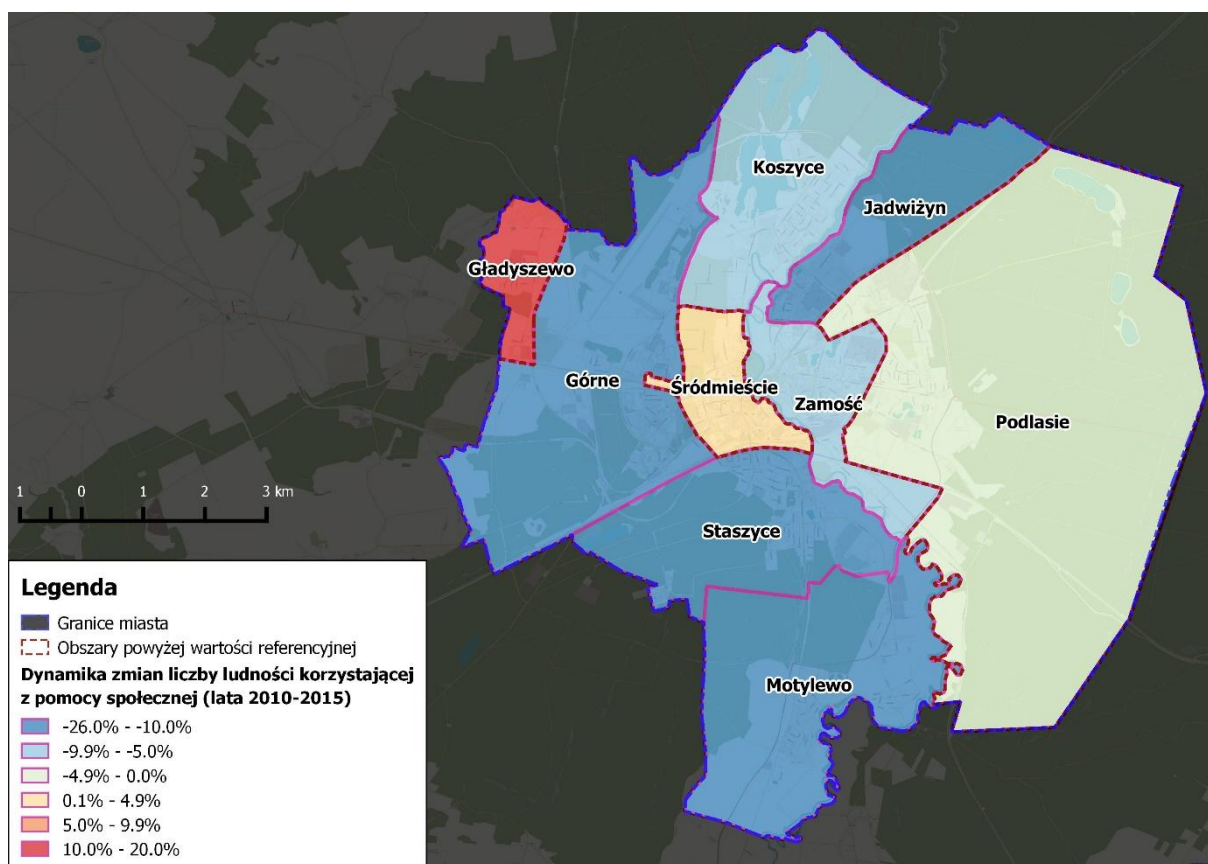

Dynamika zmian liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej (lata 2010-2015)

Pozytywnym aspektem jest spadek liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej w ostatnich latach. W okresie od 2010 do 2015 roku zanotowano w całym mieście spadek tego wskaźnika o 5,1%. W większości osiedli Piły również zanotowano znaczące spadki tego wskaźnika, najwyższe na osiedlach Motylewo (-25,6%), Staszycy (-23,8%), nieco mniejsze na osiedlach Górne (-15,1%) oraz Jadwiżyn (-14,0%), spadek powyżej średniej odnotowano także na osiedlu Koszyce (-7,0%), a niewielki ubytek liczby osób korzystających z pomocy społecznej był także udziałem osiedla Podlasie (-1,1%).

Na szczególną uwagę, z powodu obserwowanego wysokiego natężenia problemów natury społecznej zasługuje osiedle Zamość, które w badanym okresie również odnotowało spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej (-5,6%), co może świadczyć o skuteczności prowadzonych w ostatnich latach działań w zakresie przeciwdziałania marginalizacji społecznej mieszkańców. Niepokojącym zjawiskiem jest natomiast wzrost osób korzystających z pomocy społecznej w Śródmieściu (2,5%), oznacza bowiem, iż negatywne tendencje społeczne nasilają się w tym obszarze miasta.

Najwyższy wzrost liczby osób objętych pomocą społeczną odnotowano na osiedlu Gładyszewo (o 20%), co w głównej mierze wynika z relatywnie niedużej liczby mieszkańców tego osiedla, gdyż pozostałe wskaźniki społeczno-demograficzne świadczą o dobrej sytuacji na tym obszarze.

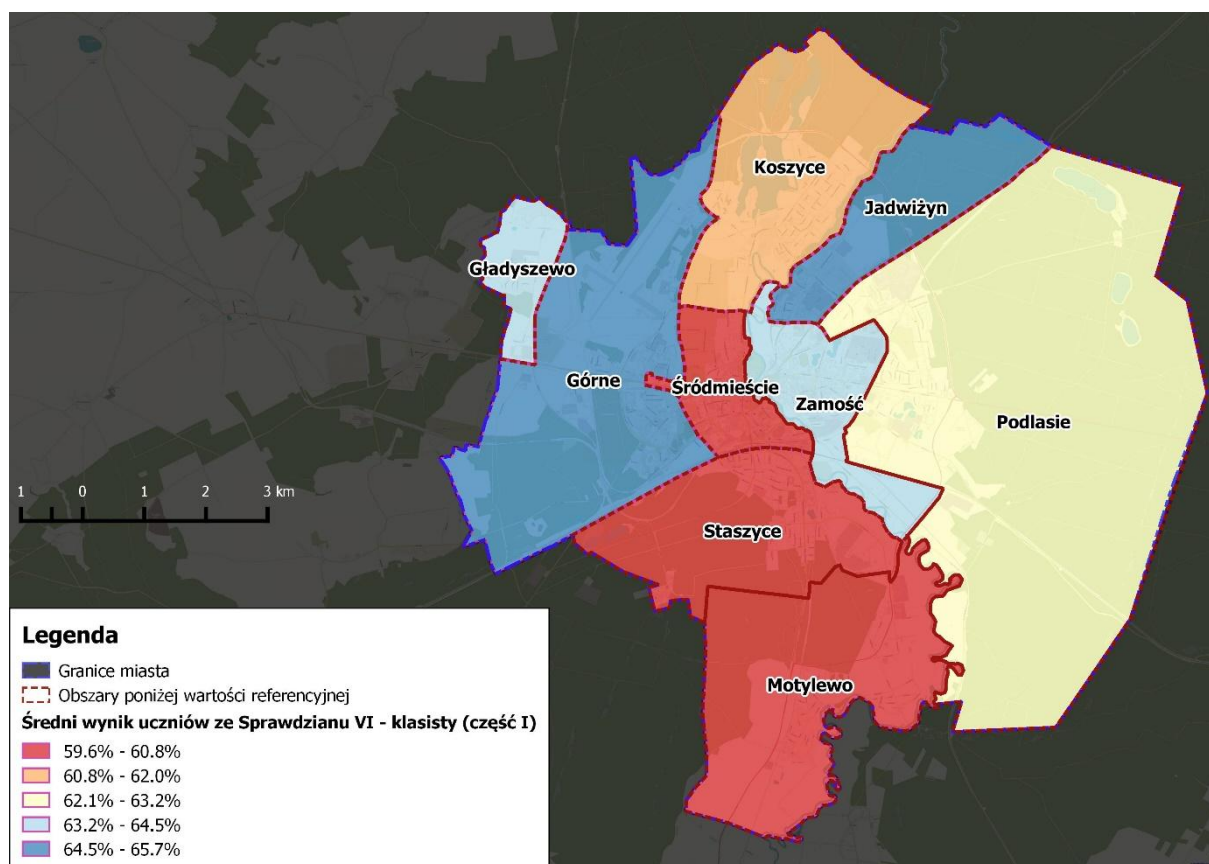

Mapa 7. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: *Dynamika zmian liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej (lata 2010-2015)*

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

Średni wynik uczniów ze Sprawdzianu 6-klasisty – część I (2015 r.)

Według danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu średni wynik uczniów szkół podstawowych z I części (język polski i matematyka) Sprawdzianu Szóstoklasisty w Pile wynosił 64,77%. Wynik powyżej tej średniej osiągnęli uczniowie z osiedli Górne (65,4%) oraz Jadwiżyn (65,7%), a wyniki zbliżone do średniej dla miasta osiągnęli uczniowie z terenu osiedli Gładyszewo (64,5%) oraz Zamość (64,2%). Uczniowie z pozostałych osiedli osiągnęli wyniki zdecydowanie poniżej średniej dla miasta. Najgorzej na tle rówieśników z innych części miasta wypadli uczniowie z Motylewa oraz Staszyce, osiągając średni wynik wynoszący 59,6%, a także uczniowie ze Śródmieścia (60,7%).

Mapa 8. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Średni wynik uczniów ze Sprawdzianu 6-klasisty – część I (2015 r.)

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

Frekwencja w wyborach samorządowych 2014

Zgodnie z danymi Państwowej Komisji Wyborczej frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r. w Pile wynosiła 39,6%. Biorąc pod uwagę uśrednioną liczbę oddanych głosów i osób uprawnionych do głosowania w komisjach zlokalizowanych na poszczególnych osiedlach widoczne jest wyraźne zróżnicowanie w frekwencji wyborczej. Najniższy stopień zaangażowania obywatelskiego cechował osiedla, które jednocześnie wykazują wysokie nagromadzenie problemów natury społecznej jak Śródmieście (35,8%) i Zamość (38,3%), co może wynikać z marazmu części mieszkańców i braku poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania (brakiem przeświadczenia o realnej perspektywie zmiany sytuacji lokalnej).

Przeciętną znajdującą się w granicach średniej frekwencję wyborczą odnotowały osiedla Gładyszewo (39,0%), Górne (39,7%), Staszyce (40,0%), natomiast wyraźnie powyżej średniej uplasowały się osiedla Podlasie (42,2%), Jadwiżyn (43,4%) i Koszyce (46,0%). Najwyższą frekwencję, wyróżniającą się w sposób wyraźny na tle pozostałych obszarów miasta, wynoszącą ponad 50% zanotowano na osiedlu Motylewo (52,0%).

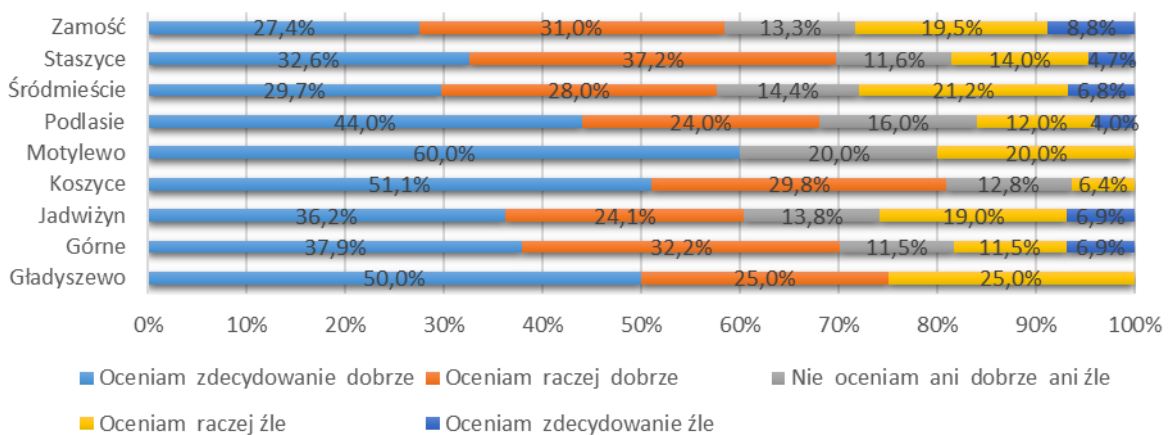
Mapa 9. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: *Frekwencja w wyborach samorządowych 2014*

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

PAPI

Ocena mieszkańców dotycząca zaangażowania społecznego i obywatelskiego lokalnej społeczności częściowo pokrywa się z wynikami frekwencji wyborczej – najbardziej aktywnymi mieszkańcami w opinii respondentów są osoby zamieszkujące osiedla Koszyce (81%), Gładyszewo (75% wskazań pozytywnych) oraz Motylewo (60% oceniło ten parametr jako zdecydowanie dobre). Najmniejszy stopień integracji i zaangażowania w oczach respondentów wykazywali mieszkańcy Śródmieścia (28% wskazań negatywnych) oraz Zamościa (28,1% wskazań negatywnych).

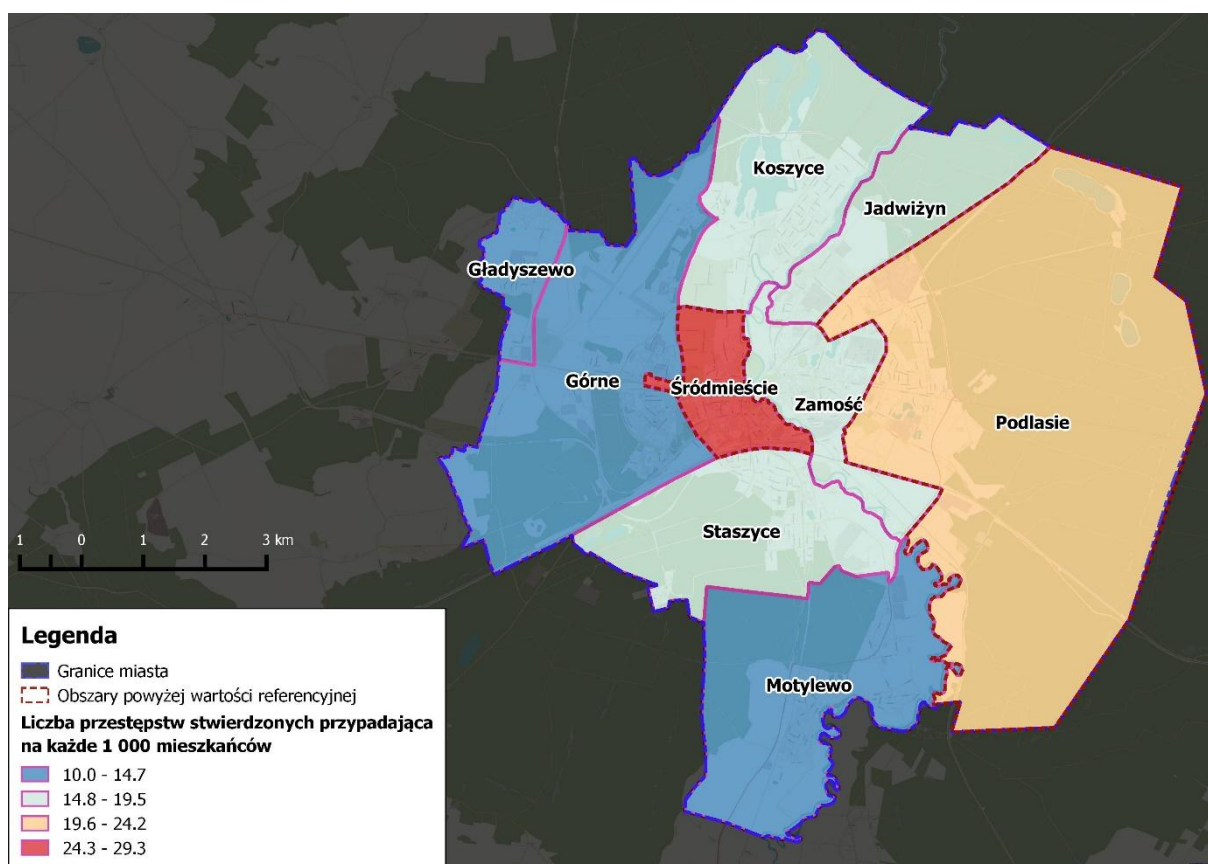
Jak oceniasz kontakty międzysąsiedzkie, aktywność społeczną i obywatelską?

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

Liczba przestępstw stwierdzonych przypadających na każde 1 000 mieszkańców (2015 r.)

Istotnym aspektem wpływającym na jakość życia mieszkańców jest poczucie bezpieczeństwa. Ogółem w Pile w 2015 r. na każde 1 000 mieszkańców przypadały 20,3 stwierdzone przestępstwa. Najwyższy poziom wskaźnika przestępczości odnotowano w Śródmieściu (29,3 przypadki/ 1 000 osób), co z jednej strony wynika z zachodzących na tym obszarze negatywnych zjawisk społecznych, a z drugiej ze śródmiejskiego charakteru obszaru, w którym koncentrują się funkcje handlowo-usługowe, rekreacyjne i rozrywkowe, zwiększając tym samym ryzyko wystąpienia zdarzeń niezgodnych z prawem (np. bójek, kradzieży mienia, włamań). Kolejnymi osiedlami o wysokiej przestępczości są Podlasie (21 przestępstw/ 1 000 osób), Zamość (19,4 przestępstwa/ 1 000 osób) i Staszycy (18,1 przestępstw/ 1 000 osób). Relatywnie najniższa przestępczość występuje na osiedlach Gładyszewo (10,3 przestępstw/ 1 000 os.), Motylewo (12,8 przestępstw/ 1 000 os.) oraz Górne (14,3 przestępstw/ 1 000 os.).

Mapa 10. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Liczba przestępstw stwierdzonych przypadających na każde 1 000 mieszkańców (2015 r.)

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

PAPI

Odczucia mieszkańców dotyczące poczucia bezpieczeństwa są w większości przypadków zbieżne ze statystykami odnotowywanych przestępstw. Najwyższe poczucie bezpieczeństwa cechuje mieszkańców Gładyszewa (100% wskazań pozytywnych), Motylewa (60% wskazań pozytywnych), Koszyc (80,8% wskazań pozytywnych) oraz Staszyc (74,5% ocen pozytywnych). Najmniej bezpiecznie czują się mieszkańcy Śródmieścia (29,7% ocen negatywnych), Jadwiżyna (34,5% ocen negatywnych) oraz Zamościa (26,6% ocen negatywnych), co potwierdza wyższą koncentrację przestępczości w obszarze centrum miasta.

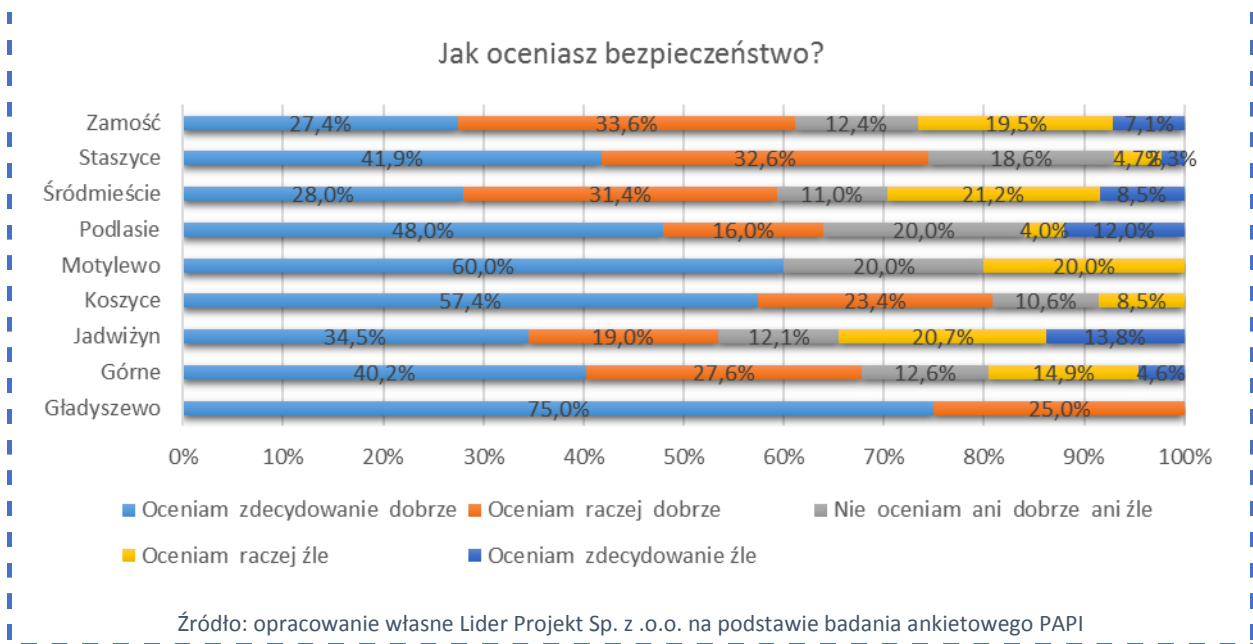

Tabela 3. Zestawienie zbiorcze wskaźników sfery społecznej

Osiedle	Analiza wskaźnikowa									Badania ankietowe			Wskaźnik sfera społeczna
	Dynamika zmian liczby ludności 2010-2015	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (2015)	Liczba osób bezrobotnych w ogóle os. w wieku produkcyjnym	Udział długotrwale bezrobotnych w ogóle ludności w wieku prod.	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem	Dynamika liczby osób korzystających z pomocy społecznej 2010-2015	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty - część I (2015)	Frekwencja w wyborach samorządowych 2014	Liczba przestępstw stwierdzonych przypadająca na 1 000 mieszkańców	Sposób bycia mieszkańców	Kontakty między-sąsiedzkie, aktywność społeczna i obywatelska	Bezpieczeństwo	
Gładyszewo	0,6%	11,9%	2,1%	1,8%	5,1%	20,0%	64,5	39,0%	10,3	0,5	1	1,75	6,1
Górne	-3,2%	20,1%	4,3%	1,8%	5,7%	-15,1%	65,4	39,7%	14,3	0,75	0,83	0,84	1,3
Jadwiżyn	-3,9%	20,4%	3,1%	1,5%	4,2%	-14,0%	65,7	43,4%	15,4	0,26	0,64	0,4	0,9
Koszyce	12,5%	10,8%	3,6%	1,5%	4,4%	-7,0%	61,3	46,0%	15,7	1,03	1	1,13	8,5
Motylewo	10,1%	12,6%	3,4%	1,8%	4,5%	-25,6%	59,6	52,0%	12,8	1,8	1	1	11,0
Podlasie	-2,0%	15,0%	4,1%	1,8%	6,2%	-1,1%	62,7	42,2%	21,0	0,6	0,92	0,84	-0,5
Staszyce	-4,7%	18,4%	4,0%	2,2%	5,1%	-23,8%	59,6	40,0%	18,1	0,93	0,79	1,07	-0,9
Śródmieście	-6,2%	24,8%	5,9%	2,9%	10,6%	2,5%	60,7	35,8%	29,3	0,28	0,53	0,49	-17,2
Zamość	-1,9%	21,3%	5,2%	2,4%	10,0%	-5,6%	64,2	38,3%	19,4	0,11	0,49	0,55	-9,3
Wartość referencyjna	-2,6%	20,2%	4,7%	2,2%	7,8%	-5,1%	64,77%	39,6%	20,3	0,48	0,70	0,71	

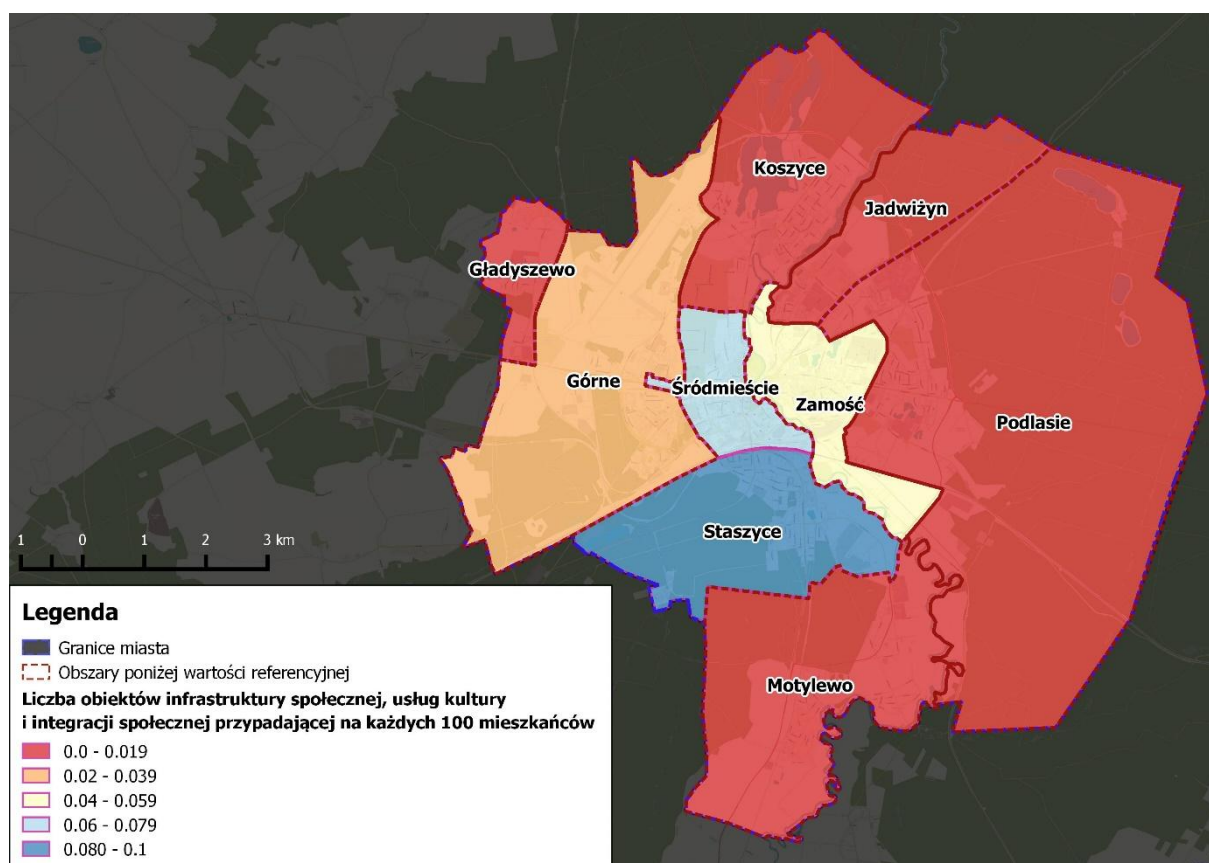
Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie danych statystycznych, wyników ankiet PAPI

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Liczba obiektów infrastruktury społecznej, usług kultury i integracji społecznej (domy/ ośrodki kultury, świetlice środowiskowe, kluby osiedlowe, itp.) przypadająca na każde 1 000 mieszkańców (2015 r.)

Znaczny wpływ na jakość zamieszkiwania ma dostęp do obiektów infrastruktury społecznej umożliwiających czynne i bierne uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych czy rozwijaniu własnych pasji i zainteresowań. Obecność obiektów tego typu i realizacja w nich różnego rodzaju projektów, wydarzeń czy zajęć wzmacnia również tożsamość lokalną mieszkańców, a także ich zaangażowanie w życie lokalnej społeczności i miasta, rozwijając przy tym ich wrażliwość kulturalną i społeczną. Ogółem w Pile na każde 100 mieszkańców przypada 0,05 obiektu tego typu.

Najgorszą sytuację pod tym względem prezentują osiedla jednorodzinne zlokalizowane na obrzeżach miasta, czyli Gładyszewo i Motylewo, w których nie znajduje się żaden obiekt tego typu i potrzeby w tym zakresie miejscowa ludność musi zaspakajać w instytucjach zlokalizowanych w innych częściach miasta. Poniżej średniego poziomu znajdują się również osiedla: Jadwiżyn, Koszyce, Górne, Podlasie i Zamość. Najlepszy dostęp do infrastruktury społeczno-kulturalnej posiadają mieszkańcy Staszyc (0,1 obiektu/ 100 mieszkańców) oraz Śródmieścia (0,07 obiektu/ 100 mieszkańców).

Mapa 11. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: *Liczba obiektów infrastruktury społecznej, usług kultury i integracji społecznej (domy/ ośrodki kultury, świetlice środowiskowe, kluby osiedlowe, itp.) przypadająca na każdych 100 mieszkańców (2015 r.)*

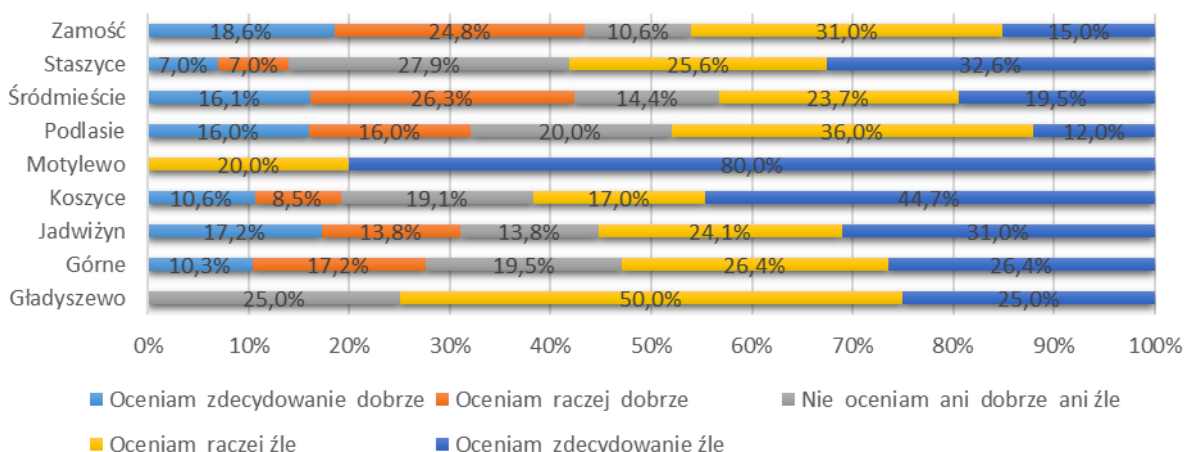
Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

PAPI

Badania ankietowe potwierdzają wnioski płynące z danych statystycznych – większość mieszkańców piłskich osiedli negatywnie oceniała dostępność infrastruktury kulturalnej w swoim

bezpośrednim otoczeniu. Osiedlami najgorzej ocenionymi przez mieszkańców (brak wskazań pozytywnych) pod względem dostępu do obiektów kultury są Motylewo i Gładyszewo. Najlepsze oceny w tym zakresie osiągnęły obszary położone w ścisłym centrum miasta, tj. Zamość (43,4% wskazań pozytywnych) oraz Śródmieście (32,4% wskazań pozytywnych), gdzie zlokalizowane są instytucje o znaczeniu ogólnomiejskim.

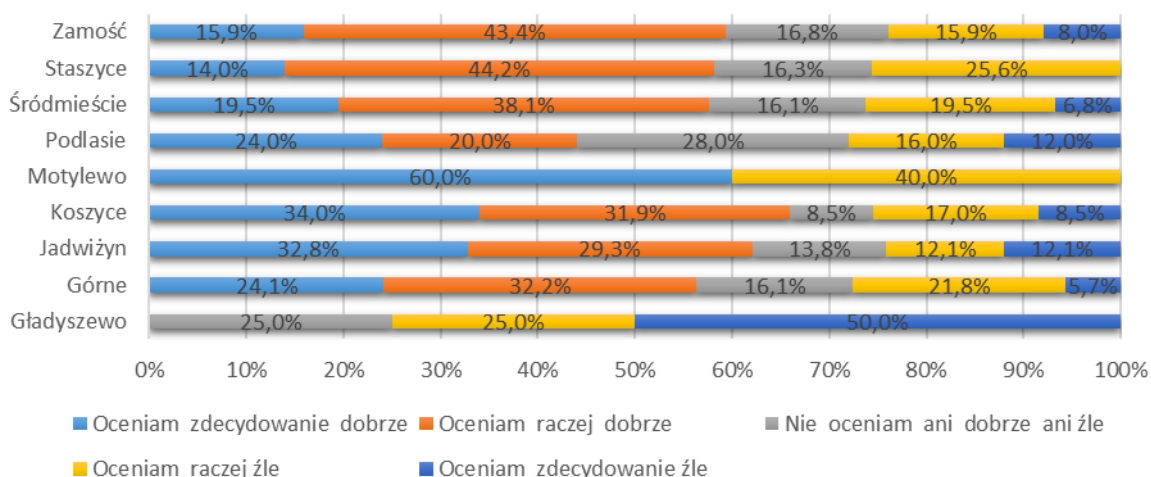
Jak oceniasz bliskość miejsc, w których możesz spędzić czas z kulturą ?

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

Respondenci odpowiadali również na pytanie dotyczące bliskości miejsc sprzyjających integracji i spotkaniom ze znajomymi. W tym aspekcie wyraźnie negatywnie ocenione zostało osiedle Gładyszewo (75% odpowiedzi negatywnych, pozostałe 25% ankietowanych nie miało zdania). Zdecydowanie pozytywnie ocenione zostało osiedle Motylewo (60% wskazań pozytywnych), z kolei wśród pozostałych osiedli rozkład odpowiedzi był mniej więcej równomierny z niewielką przewagą wskazań pozytywnych.

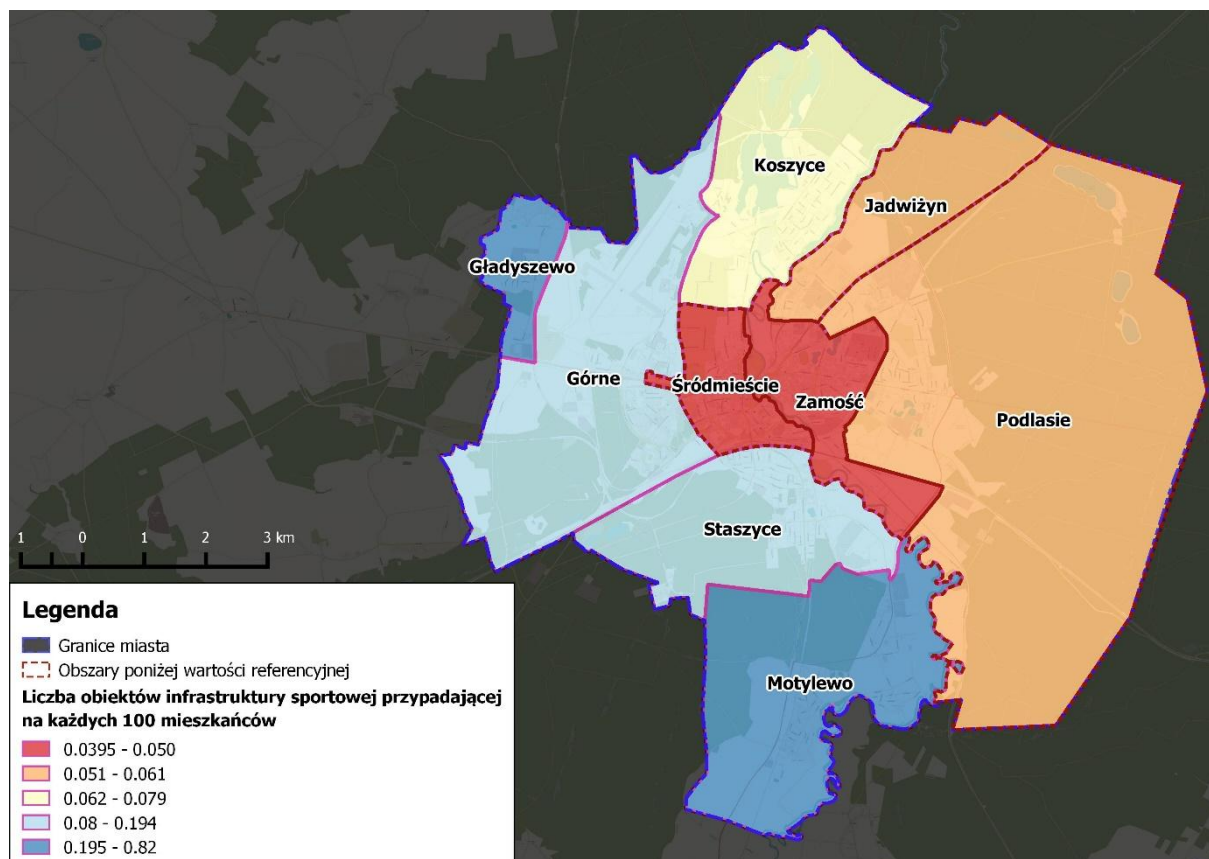
Jak oceniasz bliskość miejsc, w których możesz spędzić czas ze znajomymi poza domem?

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

Liczba obiektów infrastruktury sportowej przypadająca na każdych 100 mieszkańców (2015 r.)

Istotną funkcję dla prawidłowego zabezpieczenia potrzeb ludności pełni także dostępność infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Sytuacja w Pile w ramach tego wskaźnika wygląda nieco odmiennie aniżeli w przypadku infrastruktury społeczno-kulturalnej albowiem najwyższa dostępność obiektów sportowych cechuje osiedla Gładyszewo (0,82 obiektu/ 100 mieszkańców) oraz Motylewo (0,35 obiektu/ 100 mieszkańców). Ponadprzeciętne (średnia dla miasta wynosi 0,07 obiektu/ 100 os.) wyposażenie w infrastrukturę sportową posiadają także osiedla: Górne, Staszyce oraz Koszyce. Poniżej średniej uplasowały się osiedla: Jadwiżyn, Podlasie, Śródmieście oraz Zamość.

Mapa 12. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: *Liczba obiektów infrastruktury sportowej przypadająca na każdych 100 mieszkańców (2015 r.)*

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

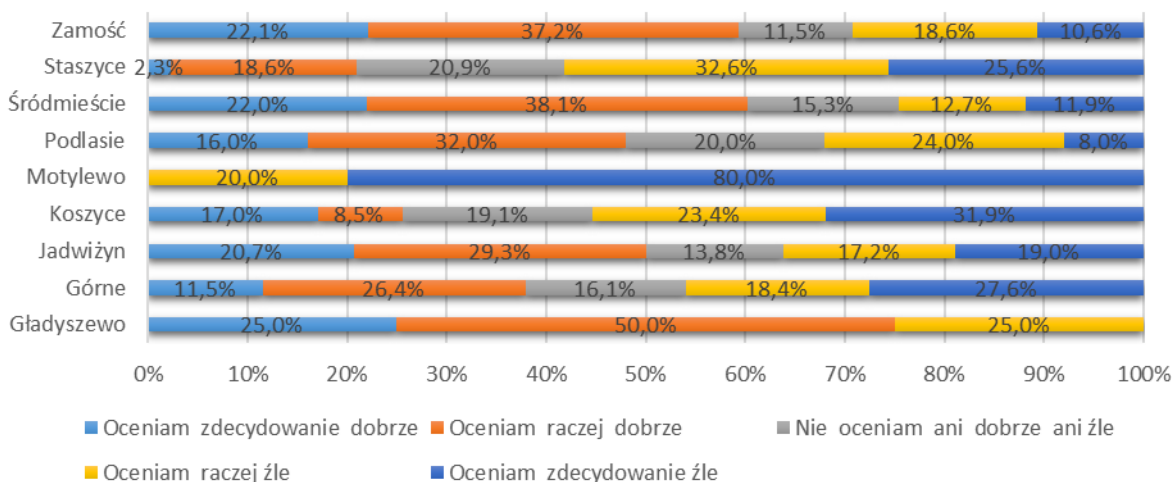
PAPI

Opinie mieszkańców potwierdzają wysoką dostępność do obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej osiedla Gładyszewo, ¾ respondentów oceniło pozytywnie ten aspekt. W opinii mieszkańców bardzo dobry dostęp do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej posiadają osiedla Zamość (59,3% pozytywnych odpowiedzi) i Śródmieście (60,1% odpowiedzi pozytywnych), co oznacza, iż mimo relatywnie mniejszej liczby obiektów przypadających na mieszkańca, są one intensywniej wykorzystywane.

Zdecydowanie negatywnie pod kątem dostępności do obiektów sportowo-rekreacyjnych ocenione zostało osiedle Motylewo (100% negatywnych opinii), co biorąc pod uwagę wysoką pozycję wskaźnika statystycznego w tym zakresie, może oznaczać, iż obecna infrastruktura nie spełnia oczekiwań respondentów – nie pokrywa się z preferowanymi przez nich formami sportu i rekreacji lub jej jakość jest

niezadowolająca. Innymi osiedlami, które negatywnie wypadły w tym zakresie w oczach ankietowanych były osiedla Górne (46% negatywnych odpowiedzi), Staszycy (58,2% odpowiedzi negatywnych) oraz Koszyce (55,3% odpowiedzi negatywnych), które również wykazywały ponadprzeciętne wyposażenie w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną.

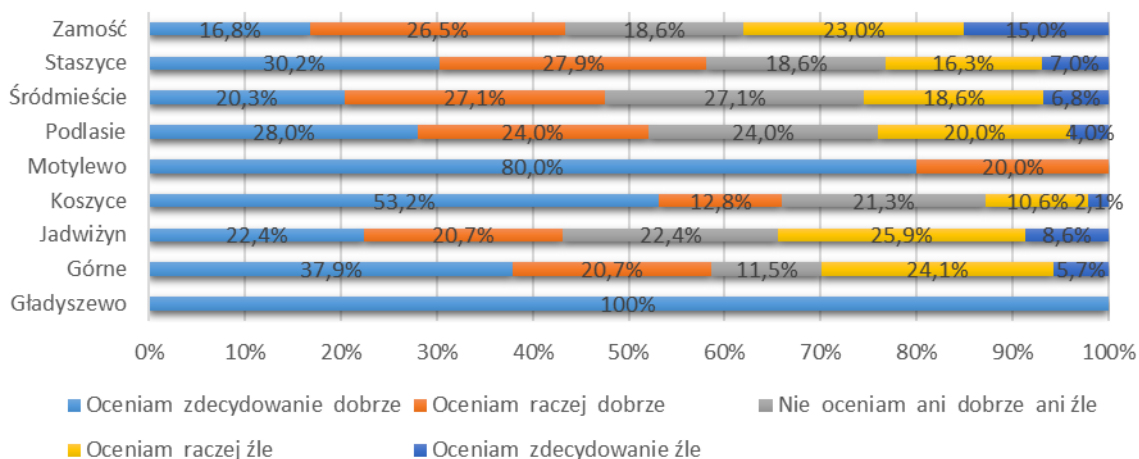
Jak oceniasz bliskość terenów, obiektów, w których można uprawiać sport i rekreację?

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

W sposób odmienny rozkładają się głosy mieszkańców na temat bliskości miejsc, w których mogą odpocząć w otoczeniu natury. Osiedla położone na obrzeżach miasta jak Gładyszewo, Motylewo czy Koszyce zostały ocenione zdecydowanie pozytywnie. Najgorszy dostęp do terenów przyrodniczych według ankietowanych mają osiedla: Zamość (38% ocen negatywnych) oraz Jadwiżyn (34,5% ocen negatywnych).

Jak oceniasz bliskość miejsc, w których możesz odpocząć w otoczeniu natury?

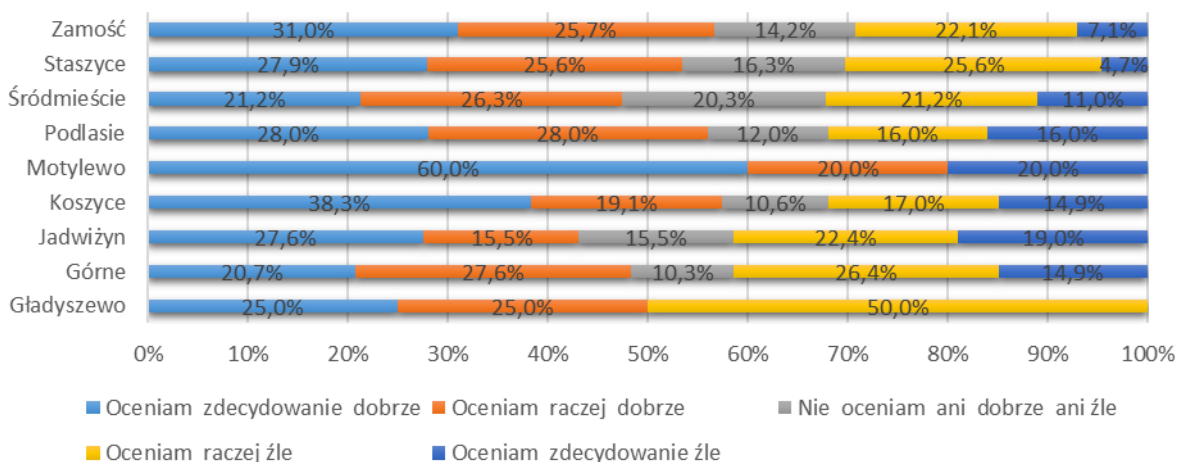

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

W obliczu zmian demograficznych niezwykle ważnym aspektem, wpływającym w pewnym stopniu na decyzje o osiedleniu się w danej części miasta przez młode małżeństwa i rodziny, jest bliskość miejsc przyjaznych dzieciom, umożliwiających wspólną rekreację (np. placów zabaw). W opinii mieszkańców największe możliwości w tym zakresie obecną są na osiedlach Motylewo, Zamość, Staszycy oraz Koszyce.

Najmniej zadowoleni z dostępu do miejsc sprzyjających spędzaniu wolnego czasu z małymi dziećmi są mieszkańcy Jadwiżyna, Górnego, Śródmieścia oraz Gładyszewa, co stanowi zjawisko wysoce niekorzystne, biorąc pod uwagę fakt, iż trzy pierwsze osiedla wykazywały równocześnie złą sytuację demograficzną (wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym, ujemna dynamika zmian liczby ludności).

Jak oceniasz bliskość miejsc, w których rodzice mogą spędzić czas z małymi dziećmi?

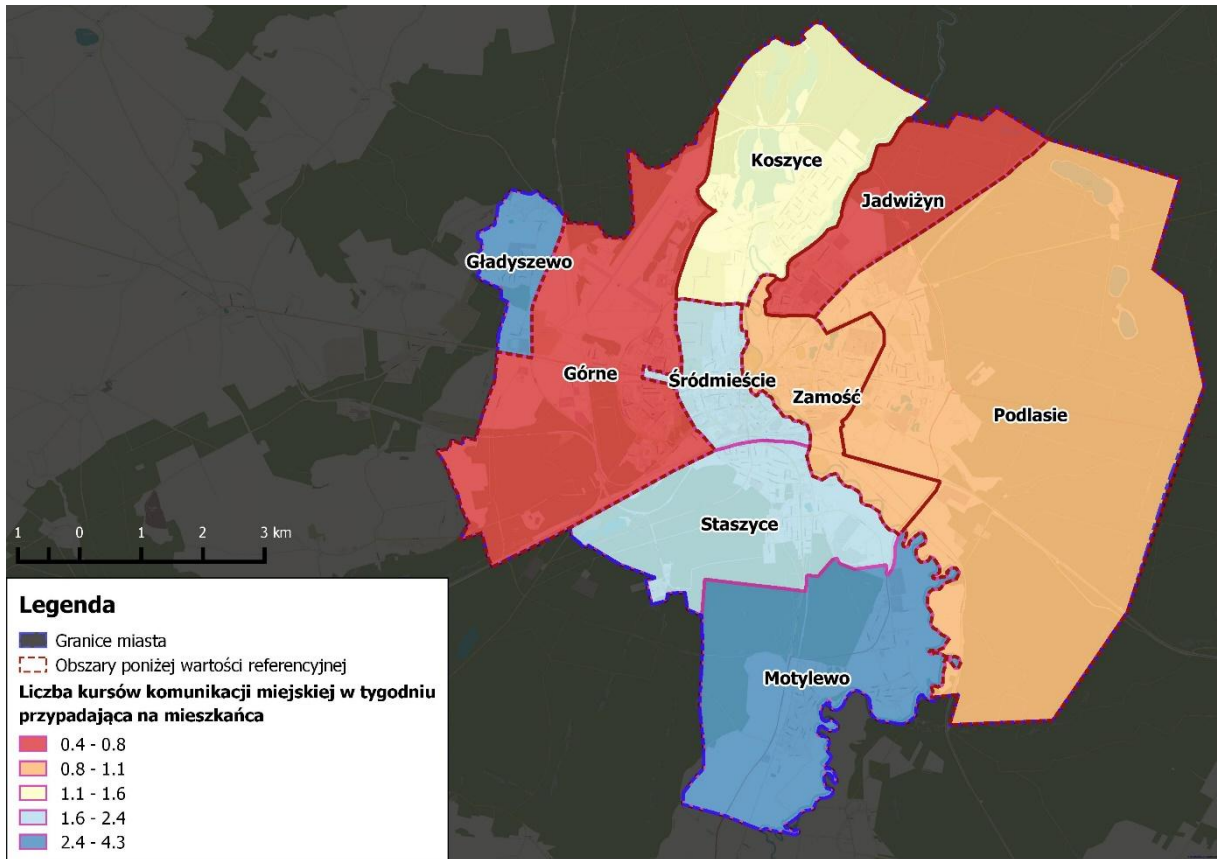

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

Liczba kursów tygodniowych komunikacji miejskiej na wszystkich liniach przypadająca na mieszkańca (2016 r.);

Dostępność komunikacji miejskiej stanowi istotny czynnik wpływający na możliwości rozwojowe danego obszaru, wpływa bowiem w sposób bezpośredni na mobilność osób, a tym samym możliwość podjęcia zatrudnienia, edukacji czy spędzania wolnego czasu poza miejscem zamieszkania. Największa liczba kursów tygodniowych komunikacji miejskiej realizowanych w ciągu tygodnia przypadająca na mieszkańca odnotowywana jest na osiedlach: Gładyszewo (4,3 kursy na osobę) oraz Motylewo (3,0 kursy na osobę), co biorąc pod uwagę ich odległe położenie od centrum miasta należy uznać za zjawisko pozytywne. Powyżej średniej (1,2 kursu na osobę) znajdują się także osiedla: Staszyce (1,9 kursu na osobę) oraz Śródmieście (1,8 kursu na osobę). Zabezpieczenie odpowiedniej liczby połączeń do Śródmieścia jest niezwykle istotne, biorąc pod uwagę fakt, iż w tym rejonie miasta znajdują się liczne instytucje publiczne, a także dworzec kolejowy i autobusowy, które umożliwiają podróżowanie poza granice miasta.

Najgorsza sytuacja pod kątem dostępności komunikacyjnej cechuje osiedla Górne (0,5 kursu na osobę), Jadwiżyn (0,6 kursu na osobę) oraz Zamość (0,9 kursu na osobę). Na poziomie zbliżonym do średniej dla miasta uplasowały się natomiast osiedla: Podlasie i Koszyce.

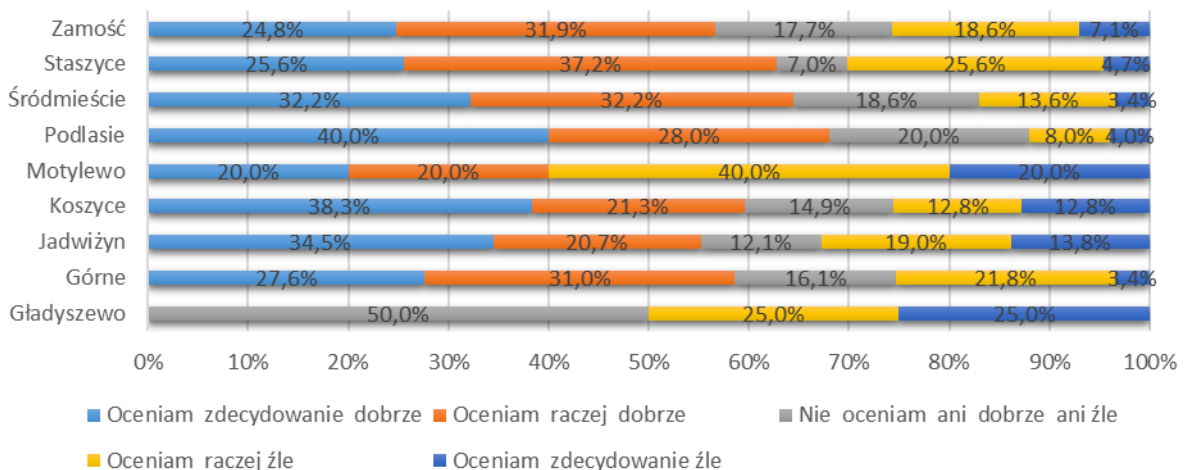
Mapa 13. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Liczba kursów tygodniowych komunikacji miejskiej na wszystkich liniach przypadająca na mieszkańca (2016 r.)

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

PAPI

Większość mieszkańców ocenia pozytywnie skomunikowanie własnych osiedli. Jedynie osiedla Motylewo oraz Gładyszewo zostały ocenione wysoce negatywnie, co stoi w sprzeczności z obrazem statystycznym ich skomunikowania. Wpływ na ten fakt może mieć znaczna odległość od centrum miasta, a przez to mniejszy komfort podróżowania oraz oferta połączeń niedostosowana do potrzeb mieszkańców tych części miasta.

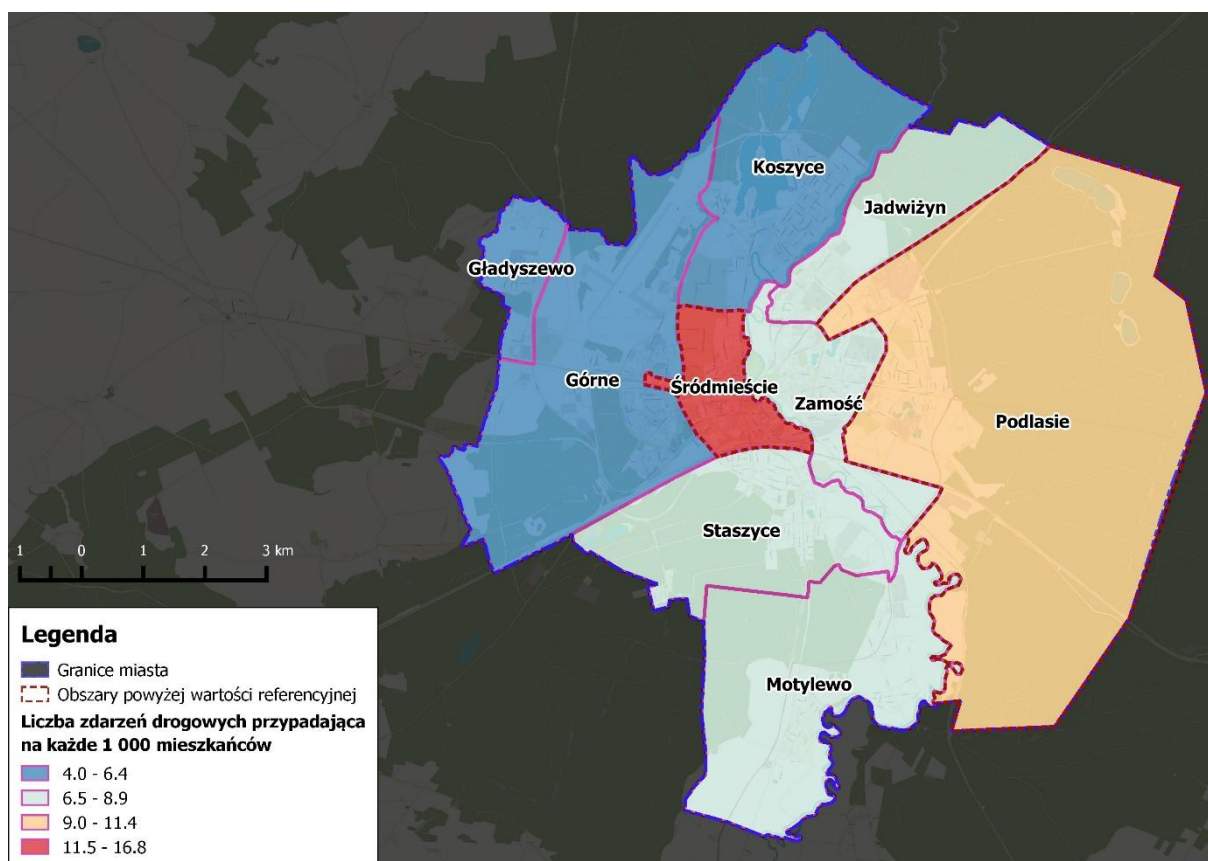
Jak oceniasz skomunikowanie z innymi częściami miasta?

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

Liczba zdarzeń drogowych przypadających na każde 1 000 mieszkańców (2015 r.)

Liczba zdarzeń drogowych przypadająca na każde 1 000 mieszkańców, pozwala w sposób pośredni dokonać oceny bezpieczeństwa ruchu drogowego i stanu rozwiązań komunikacyjnych w poszczególnych rejonach miasta. Najwyższe natężenie występowania zdarzeń drogowych odnotowano w Śródmieściu (16,8 zdarzeń/ 1 000 mieszkańców) oraz na osiedlu Podlasie (9,0 zdarzeń/ 1 000 mieszkańców). Wpływ na relatywnie wysoki poziom występowania zdarzeń drogowych w Śródmieściu ma przede wszystkim wysokie natężenie ruchu pojazdów, spowodowane nagromadzeniem licznych instytucji publicznych, punktów handlowo-usługowych oraz miejsc rekreacyjnych skupionych w centrum miasta, przy niskiej przepustowości ulic oraz niewystarczającej liczbie miejsc parkingowych, co zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia drobnych stłuczek i kolizji. Ponadprzeciętna liczba zdarzeń drogowych na Podlasiu wynika przede wszystkim z faktu, iż przez teren osiedla przebiegają główne drogi zbiorcze wyprowadzające ruch z miasta, a także ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu ponadlokalnym jak drogi krajowe Nr 10 i Nr 11 czy droga wojewódzka Nr 188. Poniżej średniej (9,0 zdarzeń/ 1000 mieszkańców) znajdowały się osiedla: Staszyce (8,3), Motylewo (8,1), Zamość (7,1) oraz Jadwiżyn (6,7). Relatywnie nieduża liczba zdarzeń drogowych miała miejsce na osiedlach Gładyszewo (4,1), Górne (5,0) i Koszyce (4,4).

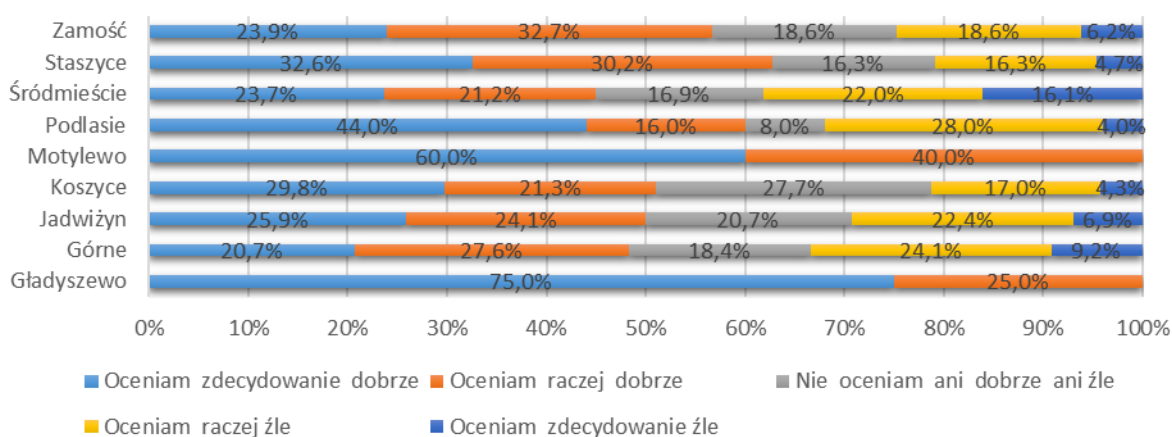
Mapa 14. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Liczba zdarzeń drogowych przypadających na każde 1 000 mieszkańców (2015 r.)

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

PAPI

Odpowiedzi mieszkańców Piły dotyczące oceny ruchu ulicznego i jego wpływu na komfort życia były w przeważającej części pozytywne i w znacznym stopniu pokrywają się z odnotowanym zagrożeniem dla bezpieczeństwa mieszkańców mierzonym średnią liczbą zdarzeń drogowych przypadających na mieszkańca. Najwięcej negatywnych odpowiedzi dot. ruchu ulicznego udzielili bowiem respondenci z osiedli: Śródmieście (36,1% negatywnych wskazań), Górne (33,3% negatywnych wskazań) i Podlasie (32% negatywnych wskazań), tzn. obszarów, które cechują się rozbudowaną infrastrukturą drogową o znaczeniu ponadlokalnym, generującą wzmożony ruch komunikacyjny.

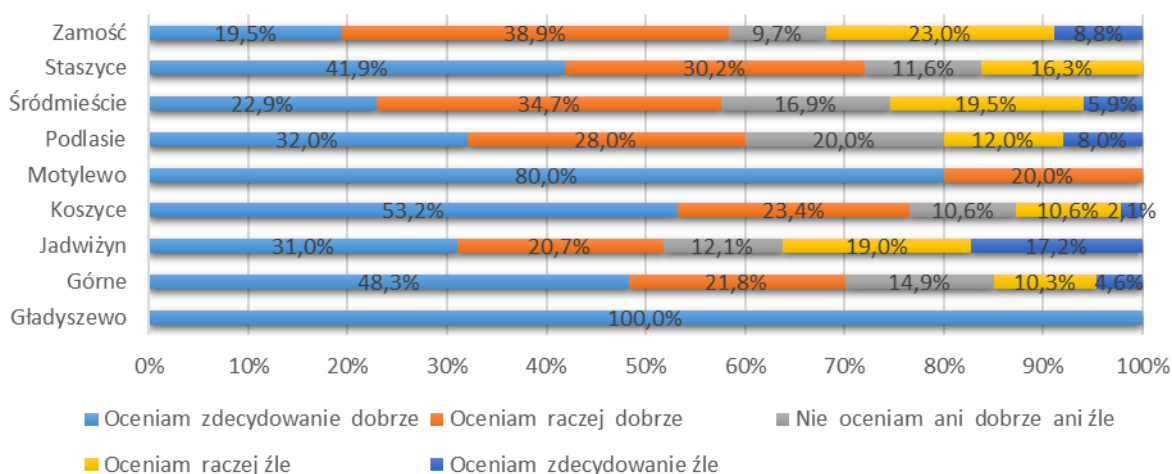
Jak oceniasz ruch uliczny i jego wpływ na komfort życia na moje ulicy i w pobliżu?

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

W zakresie dostępności i liczby miejsc parkingowych opinie respondentów również były w przeważającej części pozytywne. Najgorzej pod kątem infrastruktury parkingowej ocenione zostały osiedla Jadwiżyn (36,2% ocen negatywnych), Śródmieście (25,4% wskazań negatywnych) i Zamość (31,8% ocen negatywnych), z kolei osiedla jednorodzinne Gładyszewo i Motylewo zostały ocenione zdecydowanie pozytywnie (100% wskazań)

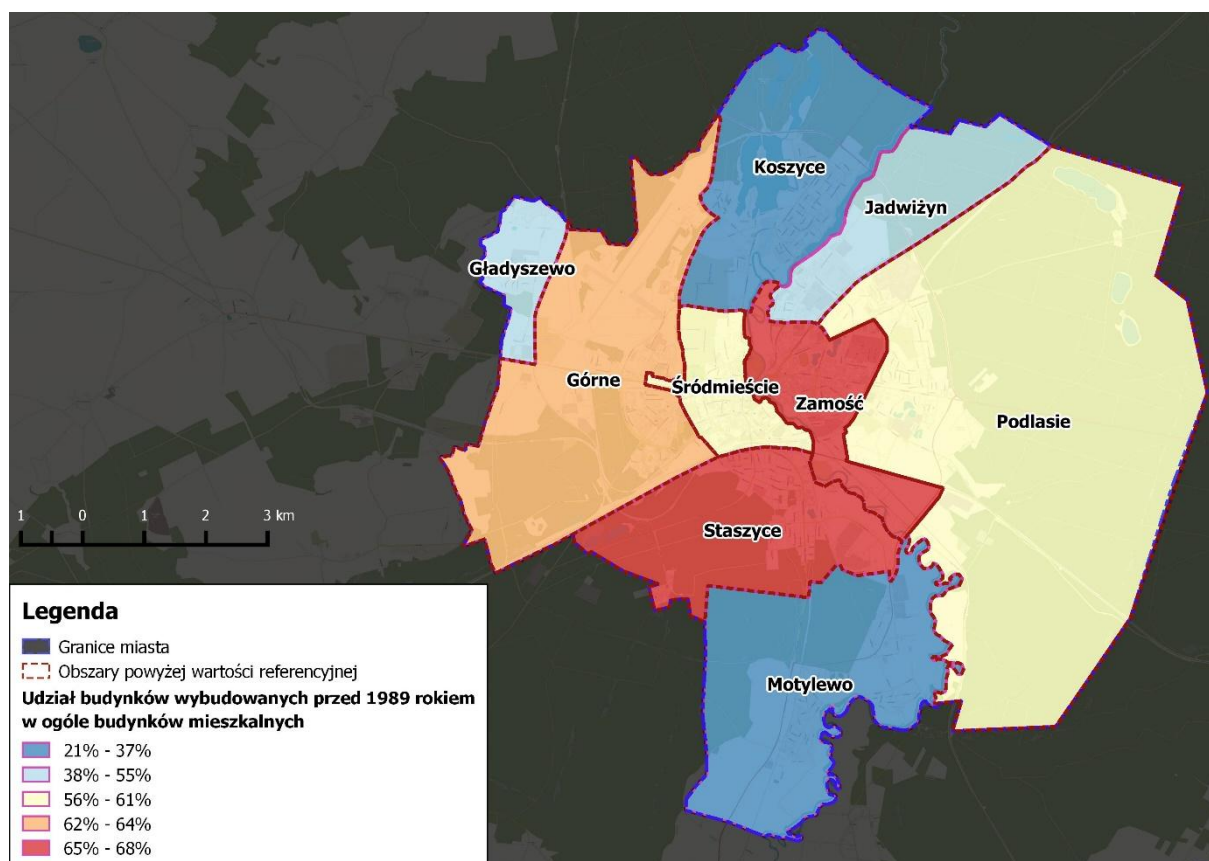
Jak oceniasz dostępność i liczbę miejsc parkingowych?

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

Udział budynków wybudowanych przed 1989 r. w ogóle budynków mieszkalnych (2016 r.)

Struktura wiekowa budynków mieszkalnych stanowi wskaźnik infrastrukturalny pozwalający w sposób przybliżony określić potencjalne potrzeby remontowe i stan jakościowy budynków. Ogółem w mieście 57% budynków mieszkalnych zostało wybudowanych przed 1989 rokiem. Najwyższy udział budynków, których wiek przekracza 27 lat widoczny jest na osiedlach: Staszyce (68%) i Zamość (66%), a nieco mniej w Śródmieściu (60%) i osiedlach: Górne (62%) i Podlasie (61%). Najmłodszymi osiedlami są Koszyce (27%) i Motylewo (22%), gdzie przeważa zabudowa jednorodzinna. Poziom struktury wiekowej budynków mieszkalnych poniżej średniej dla miasta posiadają także osiedla Gładyszewo (44%) oraz Jadwiżyn (54%).

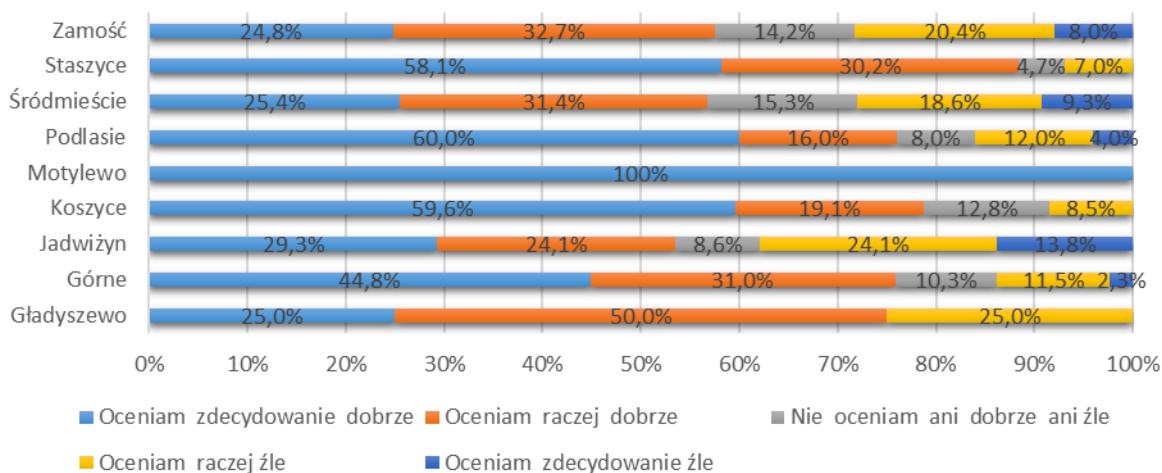
Mapa 15. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: *Udział budynków wybudowanych przed 1989 r. w ogóle budynków mieszkalnych (2016 r.)*

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

PAPI

Badania ankietowe pokazały, że w większości przypadków ankietowani oceniają zewnętrzny i wewnętrzny stan techniczny budynków jako zadowalający. Najmniej pozytywne oceny dotyczące stanu jakościowego budynków pojawiły się na osiedlach Jadwiżyn (37,9% wskazań negatywnych), Zamość (28,4% wskazań negatywnych) oraz Śródmieście (27,9% wskazań negatywnych). Bardzo dobrą opinię o stanie jakościowym budynków mają mieszkańcy Motylewa, Podlasia, Staszyc, Koszyc, a w nieco mniejszym stopniu także osiedla Gładyszewo oraz Górne.

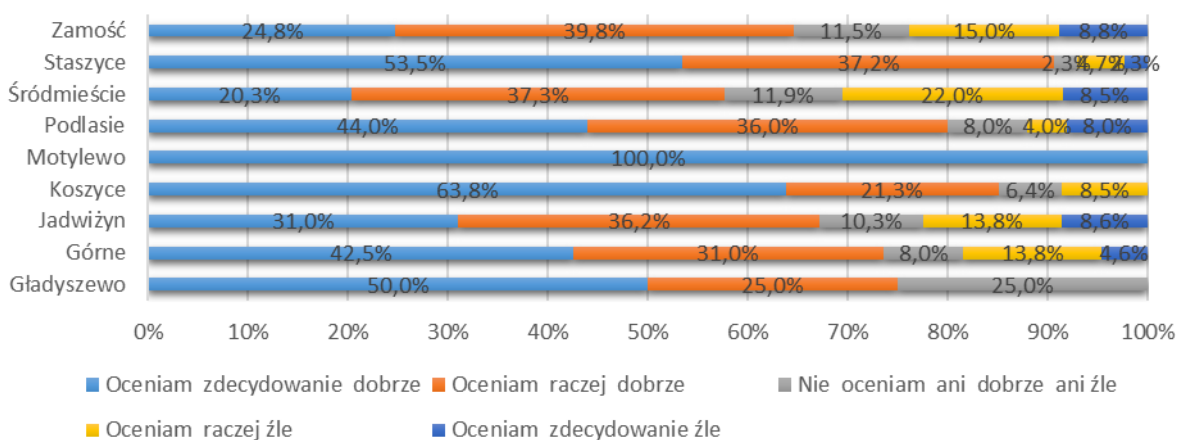
Jak oceniasz stan techniczny budynków na zewnątrz i wewnątrz ?

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

Ocena estetyki i czystości poszczególnych osiedli jest zbieżna z oceną stanu jakościowego budynków. Za najbardziej zadbane w oczach mieszkańców uchodzą bowiem: Motylewo, Koszyce, Staszycy oraz Gładyszewo. Z kolei osiedlami, których estetyka i czystość według respondentów nie jest w pełni zadowalająca są: Zamość, Śródmieście oraz Jadwiżyn.

Jak oceniasz ogólną estetykę, czystość?

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

Tabela 4. Zestawienie zbiorcze wskaźników sfery przestrzenno-funkcjonalnej

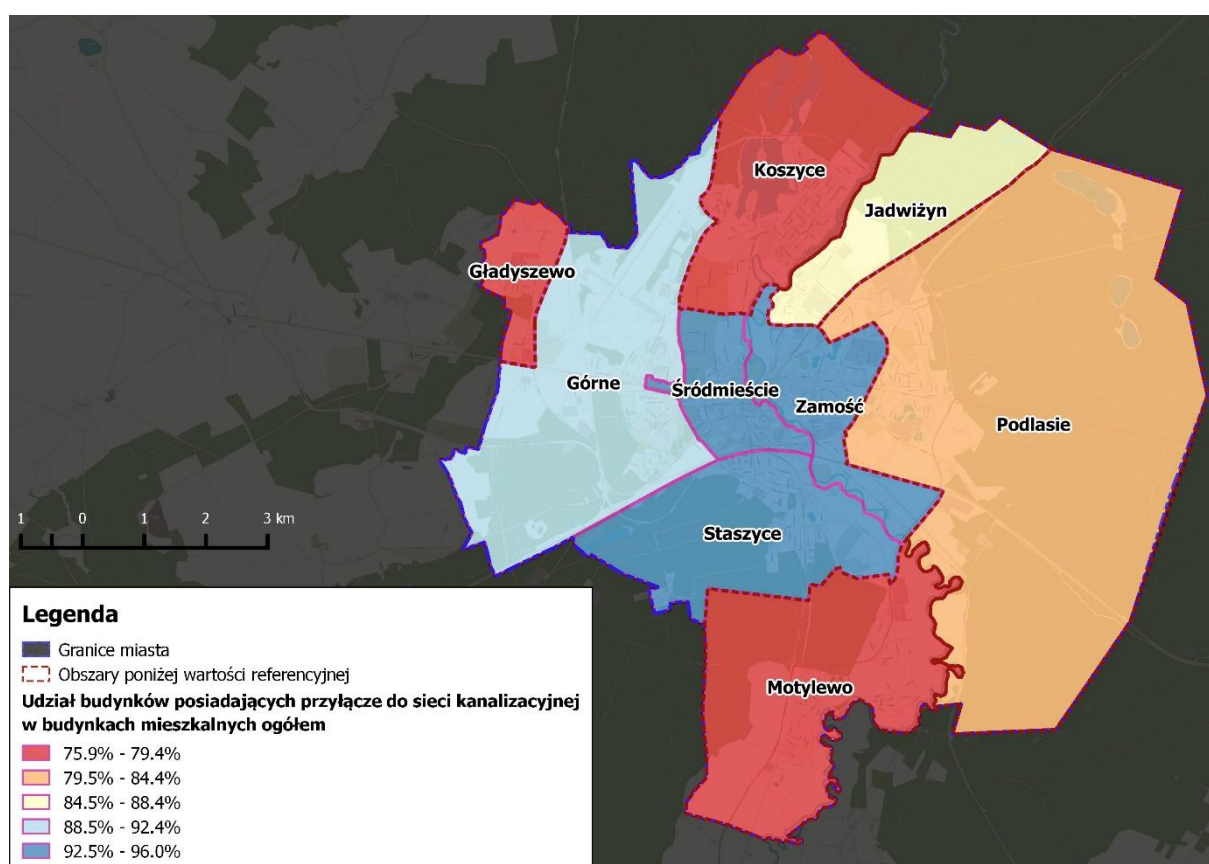
Osiedle	Analiza wskaźnikowa					Badania ankietowe											Wskaźnik sfera funkcjonalna
	Liczba zdarzeń drogowych przypadająca na 1 000 mieszkańców	Liczba obiektów infrastruktury społecznej usług kultury i integracji społecznej (domy/ ośrodki kultury, świetlice środowiskowe, kluby osiedlowe, itp.) przypadająca na 100 mieszkańców	Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska wielofunkcyjne, przypadająca na 100 mieszkańców	Liczba kursów tygodniowych komunikacji miejskiej (publicznej) na wszystkich liniach przypadająca na mieszkańca	Liczba budynków wybudowanych przed 1989 r. w ogóle budynków mieszkalnych	Ogólna estetyka, czystość	Stan techniczny budynków na zewnątrz i wewnątrz	Bliskość miejsc, w których mogę odpocząć w otoczeniu natury	Bliskość miejsc, w których mogę spędzić czas ze znajomymi poza domem	Bliskość miejsc, w których rodzice mogą spędzić czas z małymi dziećmi	Bliskość miejsc, w których można spędzić czas z kulturą	Bliskość terenów, obiektów, w których można uprawiać sport i rekreację	Ruch uliczny i jego wpływ na komfort życia na mojej ulicy i w pobliżu	Skomunikowanie z innymi częściami miasta	Dostępność i liczba miejsc parkingowych		
Gładyszewo	4,1	0,00	0,82	4,3	44%	1,25	0,75	2	-1,25	0,25	-1	0,75	1,75	0,25	2	7,21	
Górne	5,0	0,04	0,09	0,5	62%	0,93	1,05	0,61	0,47	0,13	-0,41	-0,24	0,26	0,57	0,99	-2,63	
Jadwiżyn	6,7	0,02	0,06	0,6	54%	0,67	0,31	0,22	0,59	0,1	-0,38	0,16	0,4	0,43	0,29	-6,57	
Koszyce	4,4	0,02	0,08	1,2	27%	1,26	1,18	1,01	0,46	0,44	-0,7	-0,32	0,47	0,48	1	1,87	
Motylewo	8,1	0,00	0,35	3,0	22%	2	2	1,8	0,8	1	-1,8	-1,8	1,6	-0,2	1,8	7,60	
Podlasie	9,0	0,02	0,05	1,1	61%	1,04	1,16	0,52	0,28	0,36	-0,12	0,24	0,68	0,92	0,64	-0,56	
Staszyce	8,3	0,10	0,08	1,9	68%	1,35	1,4	0,58	0,47	0,47	-0,7	-0,6	0,7	0,53	0,98	1,70	
Śródmieście	16,8	0,07	0,05	1,8	60%	0,39	0,45	0,36	0,44	0,25	-0,04	0,46	0,14	0,76	0,49	-4,93	
Zamość	7,1	0,04	0,04	0,9	66%	0,57	0,46	0,07	0,43	0,51	0,01	0,42	0,5	0,49	0,37	-3,70	
Wartość referencyjna	9,0	0,05	0,07	1,2	57%	0,79	0,75	0,44	0,47	0,33	-0,29	0,08	0,41	0,59	0,66		

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie danych statystycznych, wyników ankiet PAPI

Sfera środowiskowa

Udział budynków mieszkalnych posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej (2016 r.)

Niezwykle ważnym dla sytuacji bytowej mieszkańców i komfortu zamieszkiwania jest dostępność do podstawowej infrastruktury technicznej, a w szczególności do kanalizacji sanitarnej. W całej Pile około 88,4% budynków mieszkalnych posiada przyłącze do sieci kanalizacyjnej. Osiedla zlokalizowane w centrum miasta i na jego obrzeżach (Śródmieście, Zamość, Staszyce, Górne), cechujące się wysokim stopniem zurbanizowania, posiadają ponad 90% stopień skanalizowania. Na poziomie zbliżonym do średniej znajdują się osiedla Jadwizyn i Podlasie, częściowo położone w strefie wysokiego zurbanizowania. Najniższą dostępność do sieci kanalizacyjnej cechuje z kolei osiedla położone na obrzeżach miasta, o przewadze budownictwa jednorodzinnego i relatywnie wyższym rozproszeniu zabudowy: Motylewo (75,9%), Koszyce (76,7%) oraz Gładyszewo (78,4%), co utrudnia rozwój infrastruktury sieciowej.

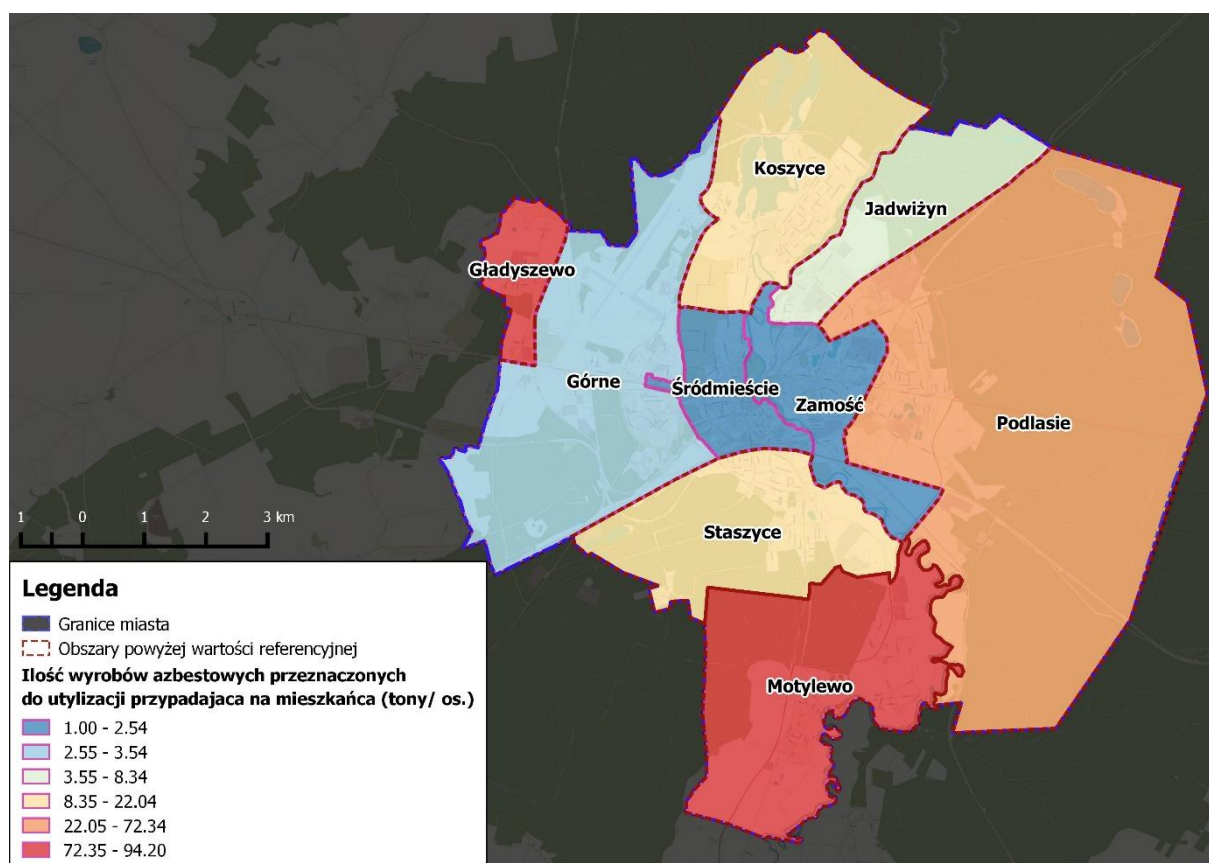
Mapa 16. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Udział budynków mieszkalnych posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej (2016 r.)

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

Ilość azbestu przeznaczonych do utylizacji przypadająca na 1 mieszkańca (ton/os.) (2015 r.)

Wskaźnik ten obrazuje zagrożenie dla środowiska i zdrowia mieszkańców z tytułu obecności niezutilizowanych wyrobów azbestowych. Azbest ma dalece szkodliwe oddziaływanie na środowisko przyrodnicze oraz zdrowie osób narażonych na kontakt poprzez drogi oddechowe z pyłem zawierającym drobinki włókien azbestowych. Zalegające w płucach włókna mogą bowiem powodować zwłóknienie tkanki płucnej, czyli azbestozę, a także raka płuc i międzybłoniaka opłucnej. W związku z tym faktem od 1997 r. wprowadzono ustawowy zakaz stosowania azbestu i wyrobów zawierających azbest, a gminy mają obowiązek opracowywania i wdrażania programów usuwania wyrobów azbestowych. W Pile kwestie stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania reguluje „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Piły na lata 2014 -2032”

Średnio w Pile na każdego mieszkańca przypada 8,3 tony niezutilizowanych wyrobów azbestowych. Ich średnie rozmieszczenie jest jednak wysoce niejednorodne w ramach poszczególnych osiedli. Zdecydowanie najwyższy poziom tego wskaźnika odnotowywany jest na osiedlach Motylewo (94,2 ton/os.) oraz Gładyszewo (87,0 tony/os.), a w nieco mniejszym stopniu na osiedlu Podlasie (43,1 tony/ os.). W okolicach średniego poziomu dla miasta znalazły się osiedla Staszycy (11,5 tony/os.) i Koszyce (8,4 tony/os.). Na pozostałych osiedlach ilość azbestu przeznaczonych do utylizacji przypadająca na mieszkańca jest znikoma i w centrum miasta (Śródmieście, Zamość) waha się od 1,0-2,1 tony/ os., z kolei na osiedlach Jadwiżyn oraz Górne w granicach 3,4-3,6 ton/ os.

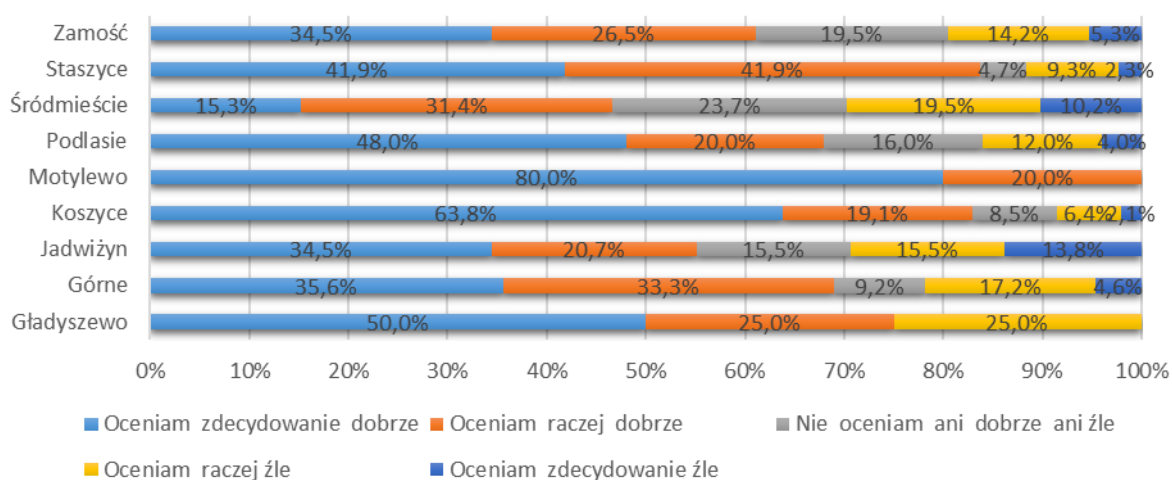
Mapa 17. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Ilość azbestu przeznaczonych do utylizacji przypadająca na 1 mieszkańca (ton/os.) (2015 r.)

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

PAPI

Uzupełnieniem oceny parametrów środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalnych jest opinia mieszkańców dotycząca jakości powietrza atmosferycznego w ich bezpośrednim otoczeniu. Badanie ankietowe wykazało, iż najgorzej pod kątem jakości powietrza atmosferycznego ocenione zostało Śródmieście, a w dalszej kolejności osiedla Jadwizyn, Zamość oraz Górne. Są to rejony miasta o wysokiej koncentracji zabudowy – co nie sprzyja odpowiedniemu przewietrzaniu, a także wiąże się z większą liczbą emitorów, ponadto obszary te charakteryzują się wzmożonym ruchem komunikacyjnym. Przeciwna sytuacja ma miejsce na położonych na obrzeżach miasta osiedlach o rozproszonej zabudowie jednorodzinnej jak Gładyszewo czy Motylewo, a także osiedlach Koszyce oraz Staszycy, które w opinii mieszkańców cechują się najlepszą jakością powietrza.

Jak oceniasz czystość powietrza atmosferycznego?

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

Tabela 5. Zestawienie zbiorcze wskaźników sfery środowiskowej

Osiedle	Analiza wskaźnikowa		Badania ankietowe	
	Liczba budynków mieszkalnych posiadających przyłącze kanalizacyjne w budynkach ogółem	Ilość azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadająca na 1 mieszkańca (ton/os.)	Czystość powietrza atmosferycznego	Wskaźnik sfera środowiskowa
Gładyszewo	75,9%	87,0	1	-2,87
Górne	90,2%	3,4	0,78	0,86
Jadwiżyn	88,3%	3,6	0,47	-0,11
Koszyce	76,7%	8,4	1,22	-0,05
Motylewo	78,4%	94,2	1,8	-0,88
Podlasie	84,2%	43,1	0,96	-0,63
Staszyce	94,8%	11,5	1,12	2,04
Śródmieście	95,9%	2,1	0,22	0,36
Zamość	94,0%	1,0	0,71	1,28
<i>Wartość referencyjna</i>	<i>88,4%</i>	<i>8,3</i>	<i>0,70</i>	

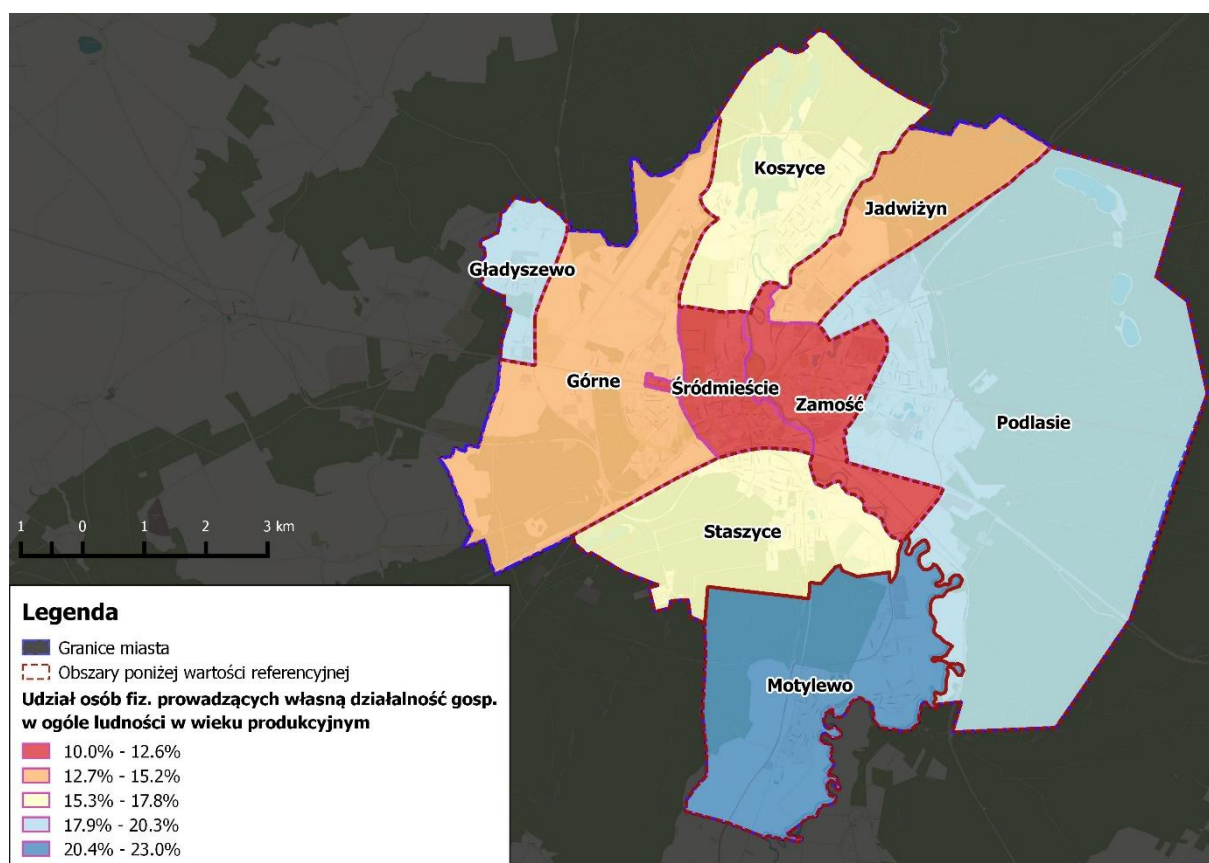
Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie danych statystycznych, wyników ankiet PAPI

Sfera gospodarcza

Wskaźnik przedsiębiorczości - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej ludności w wieku produkcyjnym (2015 r.)

Wskaźnik przedsiębiorczości pozwala przybliżyć zarówno stopień w jakim osoby fizyczne są skłonne do podjęcia własnej działalności gospodarczej, a także ocenić warunki do prowadzenia działalności gospodarczej w danym rejonie miasta.

Ogółem w Pile 13% osób w wieku produkcyjnym prowadzi własną działalność gospodarczą. W okolicach lub poniżej tej średniej plasują się takie osiedla jak: Górne, Jadwizyn, Zamość oraz Śródmieście. Szczególnie zastanawiający jest niski poziom wskaźnika przedsiębiorczości w rejonie śródmiejskim – tradycyjnie koncentrującym działalność handlową i usługową, który może wskazywać na pewną stagnację gospodarczą w tym obszarze miasta. Pewien wpływ na wysokość tego parametru może mieć także fakt, iż osiedla te koncentrują najwyższą liczbę mieszkańców - w pewnym stopniu potwierdza to wysoka pozycja osiedli jednorodzinnych Motylewa i Gładyszewa, które wraz z Podlasiem odnotowały najwyższe lokaty w zestawieniu tego wskaźnika.

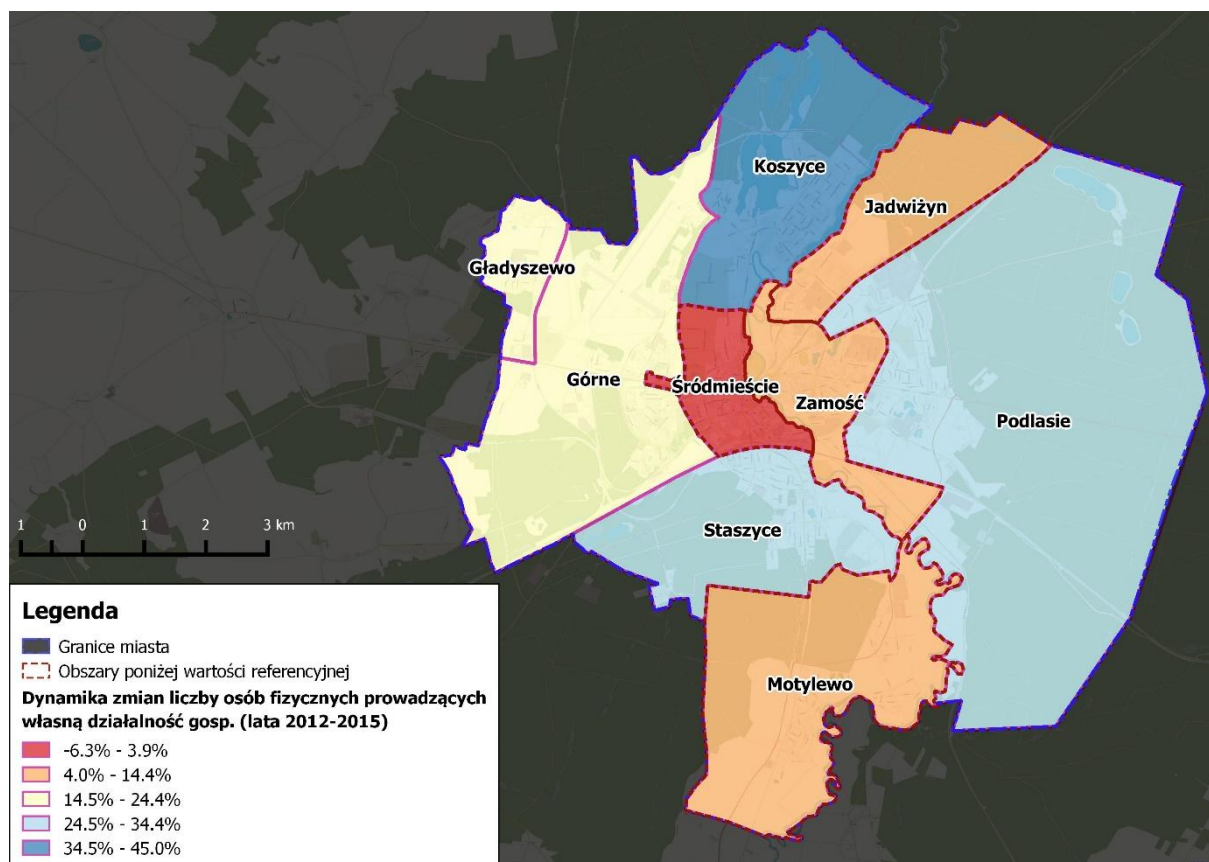
Mapa 18. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Wskaźnik przedsiębiorczości - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej ludności w wieku produkcyjnym (2015 r.)

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o.

Dynamika liczby osób prowadzących własną działalność gospodarczą w latach 2012-2015

Dodatkowych wniosków w analizie przedsiębiorczości dostarcza analiza dynamiki zmian liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na danym terenie. Ogółem w Pile w okresie od 2012 do 2015 roku liczba zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła o 16%.

Jedynym obszarem, który w badanym okresie odnotował recesję jest Śródmieście (-6%), co w połączeniu z niską dynamiką osiedla Zamość (10%) potwierdza wnioski z analizy wskaźnika przedsiębiorczości, o występowaniu problemów natury gospodarczej w tym rejonie miasta. Innymi obszarami, które osiągnęły przyrost podmiotów gospodarczych poniżej średniego poziomu były osiedla Jadwiżyn (11%) i Motylewo (11%). Wysoki ponad 20% wzrost odnotowały osiedla: Gładyszewo, Górne oraz Staszyce, z kolei wyraźny wzrost koniunktury gospodarczej był widoczny na osiedlach: Koszyce (45%) i Podlasie (33%).

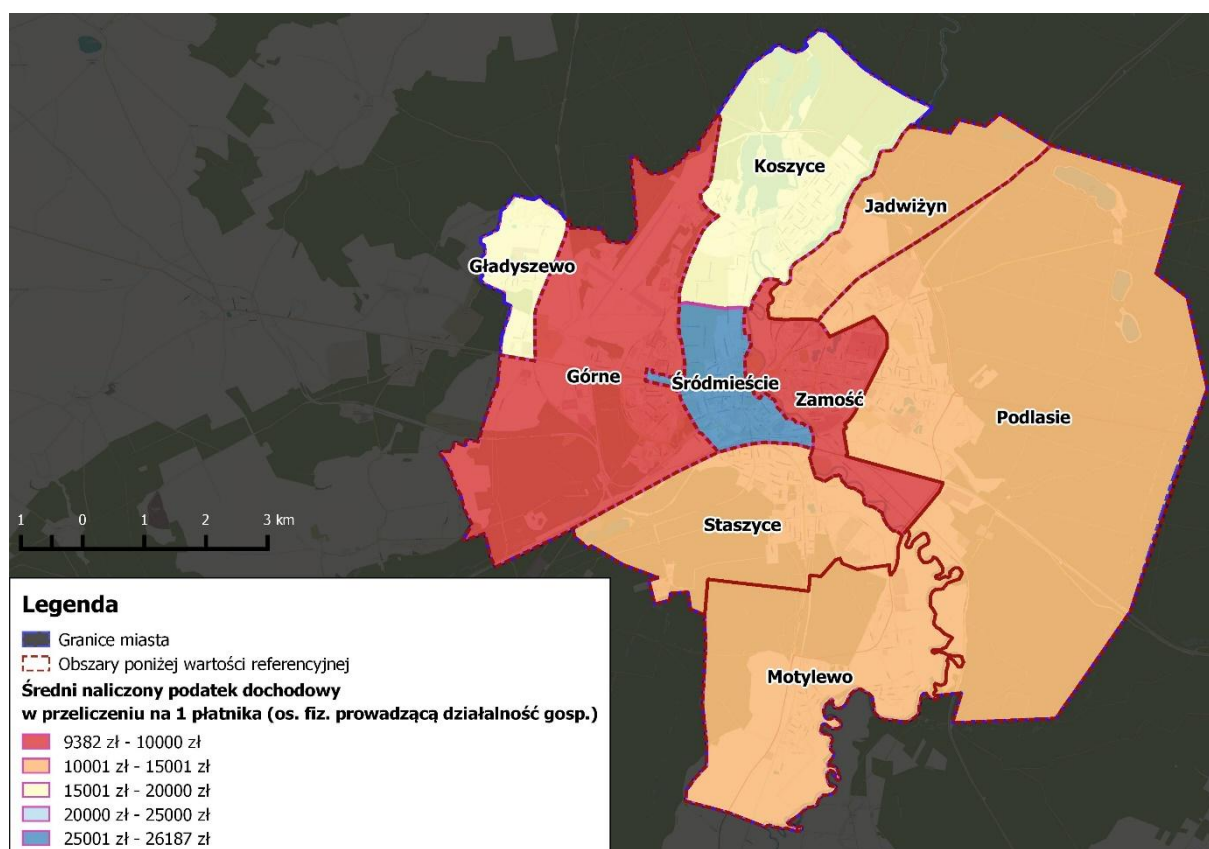
Mapa 19. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: *Dynamika liczby osób prowadzących własną działalność gospodarczą w latach 2012-2015*

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

Średni naliczony podatek dochodowy przypadający na 1 płatnika (osobę fizyczną prowadzącą własną działalność gospodarczą) (2015 r.).

Uzupełnieniem analizy sfery gospodarczej jest ocena średniej efektywności gospodarczej mierzona średnim naliczonym podatkiem dochodowym w przeliczeniu na 1 płatnika (osobę prowadzącą własną działalność gospodarczą). Średni podatek dochodowy naliczony w 2015 r. wynosił 14 107,99 zł.

Zdecydowanie poniżej średniego poziomu podatku znalazły się podmioty gospodarczej z osiedli: Górne oraz Zamość, a w nieco dalszej kolejności także Motylewo, Jadwiżyn, Staszycy oraz Podlasie. Obszarami na których przedsiębiorcy wykazywali najwyższe dochody były osiedla: Gładyszewo oraz Koszyce (co potwierdza obserwowane w poprzednich wskaźnikach oznaki dobrej koniunktury na tych obszarach), a także Śródmieście, które mimo obserwowanych problemów gospodarczych, skupia przedsiębiorstwa o najwyższym poziomie dochodów.

Mapa 20. Prezentacja przestrzenna wskaźnika: Średni naliczony podatek dochodowy przypadający na 1 płatnika (osobę fizyczną prowadzącą własną działalność gospodarczą) (2015 r.)

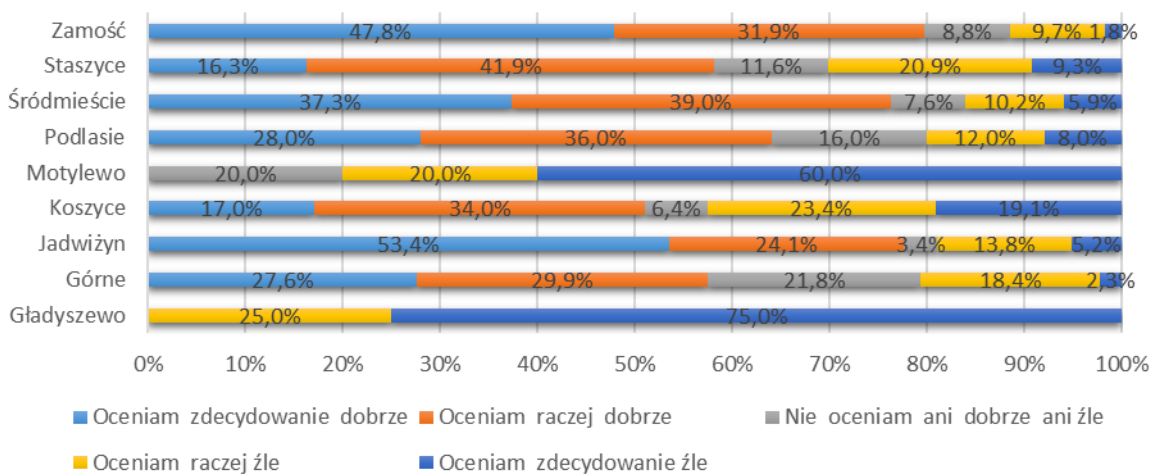
Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o.

PAPI

W znacznym stopniu osoby fizyczne prowadzące własną działalność gospodarczą działają w sektorze handlu i usług, stąd ważnym uzupełnieniem analizy wskaźnika przedsiębiorczości są odpowiedzi respondentów na pytanie o ocenę dostępności i liczebności punktów handlowo-usługowych w ich okolicy. Z analizy odpowiedzi ankietowych wynika, że największa koncentracja punktów handlowo-usługowych występuje na osiedlu Jadwiżyn (77,5% wskazań pozytywnych), a także na obszarze śródmiejskim w Śródmieściu (76,3% wskazań pozytywnych) oraz Zamościu (79,7% wskazań pozytywnych). Najgorzej oceniono osiedla oddalone od obszaru centrum miasta o mniejszej koncentracji zabudowy jak Gładyszewo oraz Motylewo, a w mniejszym stopniu także Koszyce. Świadczy to o utrzymującej się silnej

pozycji i dobrej opinii przedsiębiorstw zlokalizowanych w centrum miasta, mimo obserwowanej w ostatnich latach recesji gospodarczej w tej części miasta, w porównaniu z innymi osiedlami Piły.

Jak oceniasz bliskość i liczebność punktów handlowych i usługowych?

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie badania ankietowego PAPI

Tabela 6. Zestawienie zbiorcze wskaźników sfery gospodarczej

Osiedle	Analiza wskaźników			Badania ankietowe	
	Wskaźnik przedsiębiorczości - liczba os. fiz. Prowadzących działalność gosp. w ogóle ludności w wieku prod.	Dynamika liczby os. prowadzących własną działalność gosp. 2010-2015	Średni podatek CIT przypadający na 1 płatnika (os. fiz. prowadzącą działalność gosp.)	Bliskość i liczebność punktów handlowych i usługowych	Wskaźnik sfera gospodarcza
Gładyszewo	19%	21%	18 765,28 zł	-1,75	-0,11
Górne	13%	22%	9 381,83 zł	0,62	-1,02
Jadwiżyn	13%	11%	12 224,18 zł	1,07	-0,84
Koszyce	17%	45%	17 027,90 zł	-0,12	2,29
Motylewo	23%	11%	11 435,08 zł	-1,4	-0,99
Podlasie	19%	33%	13 968,71 zł	0,64	2,07
Staszycy	17%	29%	12 329,26 zł	0,35	0,67
Śródmieście	10%	-6%	26 187,32 zł	0,92	-0,03
Zamość	10%	10%	9 756,47 zł	1,14	-2,03
Wartość referencyjna	13%	16%	14107,99 zł	0,75	

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o. na podstawie danych statystycznych, wyników ankiet PAPI

Wynik delimitacji obszarów zdegradowanych

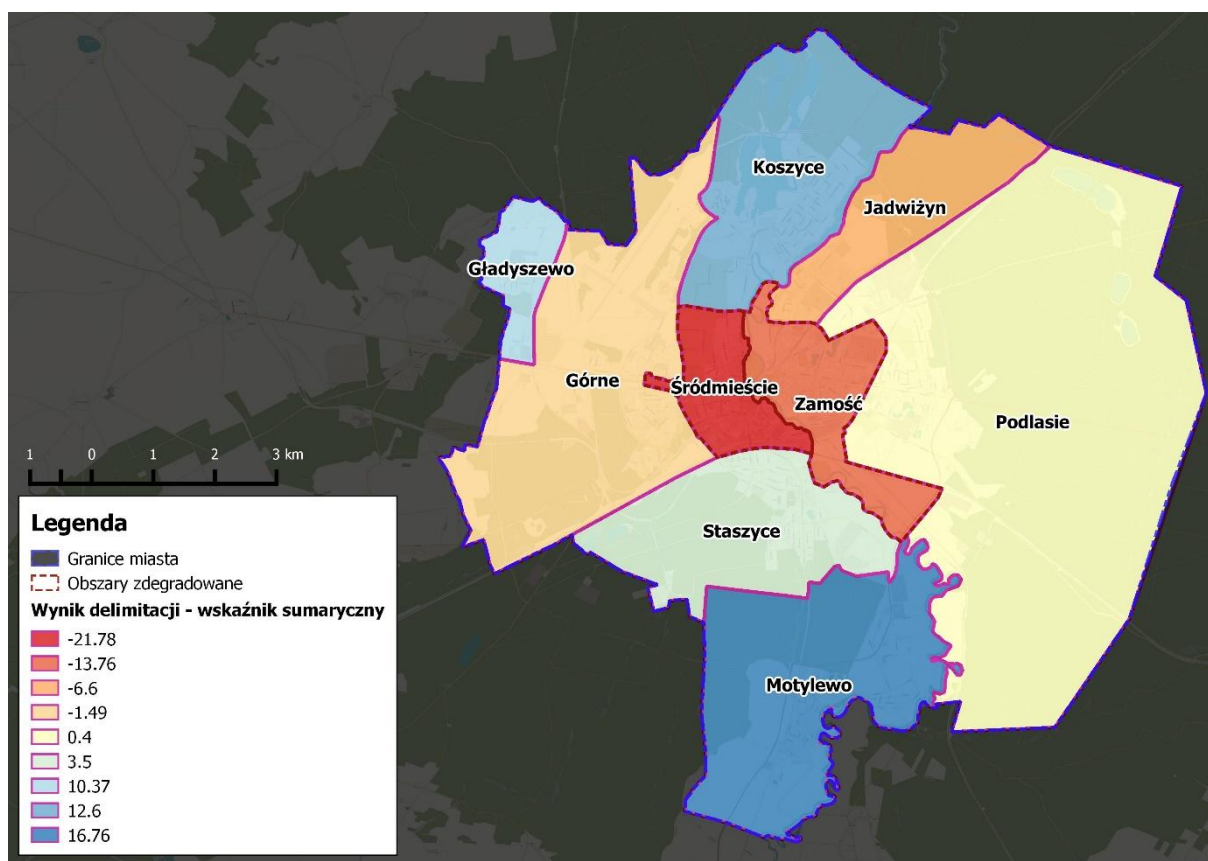
Zgodnie z przyjętą metodyką wykonania badania delimitacyjnego za obszar zdegradowany należy uznać obszary o najniższych wartościach wskaźnika sumarycznego, przy jednoczesnym wyraźnym nagromadzeniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz widocznej sytuacji kryzysowej (ujemnej wartości wskaźnika zbiorczego) w co najmniej jednej z pozostałych sfer tematycznych.

Ujemne wartości wskaźnika sumarycznego wskazujące na ponadprzeciętną koncentrację zjawisk kryzysowych osiągnęły osiedla Górne, Jadwiżyn, Zamość i Śródmieście, przy czym jedynie osiedla **Zamość** oraz **Śródmieście** wykazywały ponadnormatywne natężenie negatywnych czynników rozwojowych w sferze społecznej, a także w sferach przestrzenno-funkcjonalnej oraz gospodarczej i to one zostały wskazane jako **obszar zdegradowany**.

Tabela 7. Wynik delimitacji - zestawienie wystandaryzowanych wskaźników dla poszczególnych stref tematycznych oraz prezentacja wskaźnika sumarycznego

Osiedle	Wskaźnik sfera społeczna	Wskaźnik sfera przestrzenno - funkcjonalna	Wskaźnik sfera środowiskowa	Wskaźnik sfera gospodarcza	Wskaźnik sumaryczny
Śródmieście	-17,18	-4,93	0,36	-0,03	-21,78
Zamość	-9,31	-3,7	1,28	-2,03	-13,76
Jadwiżyn	0,92	-6,57	-0,11	-0,84	-6,6
Górne	1,3	-2,63	0,86	-1,02	-1,49
Podlasie	-0,48	-0,56	-0,63	2,07	0,4
Staszyce	-0,91	1,7	2,04	0,67	3,5
Gładyszewo	6,14	7,21	-2,87	-0,11	10,37
Koszyce	8,49	1,87	-0,05	2,29	12,6
Motylewo	11,04	7,6	-0,88	-0,99	16,76

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

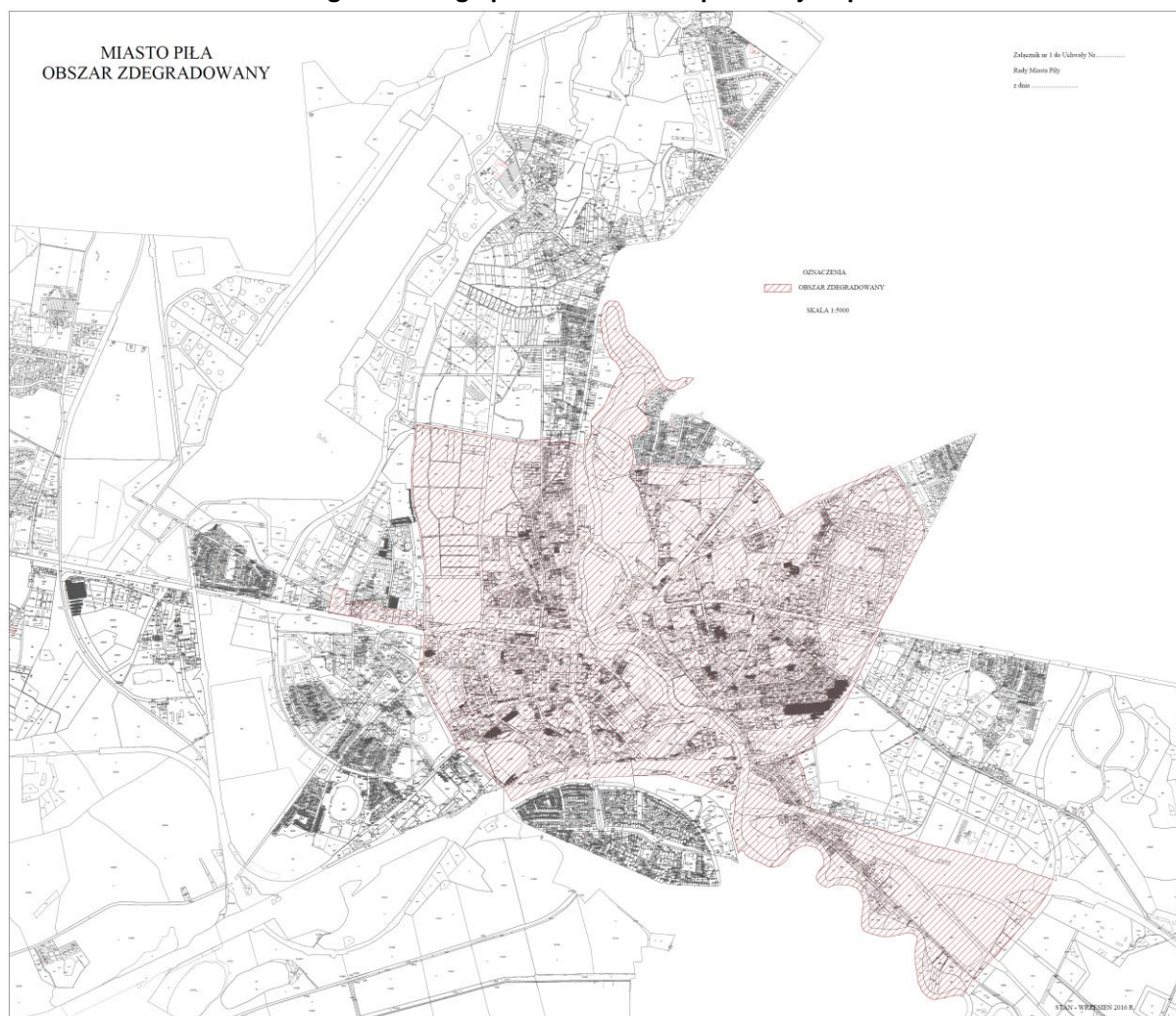
Mapa 21. Prezentacja przestrzenna wskaźnika sumarycznego - wynik delimitacji obszarów zdegradowanych

Źródło: opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

WNIOSKI Z PRZEPROWADZONYCH WYWIADÓW POGŁĘBIONYCH

Na potrzeby opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Pile przeprowadzono wywiady pogłębione wśród 20 przedstawicieli rad osiedli stanowiących jednostki pomocnicze gminy, organizacji pozarządowych, administracji samorządowej oraz radnych Rady Miasta. Udzielone przez respondentów odpowiedzi jednoznacznie zgodne są z wynikami badań statystycznych, na podstawie których jako obszar zdegradowany wskazano osiedla Śródmieście i Zamość. Respondenci najczęściej wymieniali mniejsze obszary rejonów. Zdecydowana większość bez namysłu wskazywała rejon ulicy Walki Młodych. Bardzo często wymieniane były także rejon ulic Ojca Maksymiliana Marii Kolbe, Księdza Jerzego Popiełuszki, Stefana Okrzei, Towarowej. Rejon ulicy Walki Młodych uważany jest za wyjątkowo nacechowany negatywnymi zjawiskami społecznymi. Respondenci używali słów: „zapomniana ulica”, „czarna dziura”. Sporadycznie wymieniane były inne ulice poza wymienionymi, jednak w zdecydowanej większości były to ulice osiedla Śródmieście. Pojedyncze wskazania odnosiły się do rejonów „stare Koszyce”, osiedla Górne, ulicy Zielona Dolina. Jedna z osób udzielających wywiadu jako obszary zdegradowane ze względu na natężenie negatywnych zjawisk społecznych i problemów z innych sfer uznała ogólnie blokowiska.

Granice obszaru zdegradowanego przedstawiono na poniższej mapie.

Mapa 22. Granice obszaru zdegradowanego Piły

Źródło: Kopia mapy w skali 1:5000 obszaru zdegradowanego Piły, opracowanie własne Lider Projekt Sp. z .o.o.

Wskazanie obszaru rewitalizacji

Zgodnie z Art. 10. ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015 poz. 1777 ze zm.) obszar rewitalizacji jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”. Oznacza to, iż obszar rewitalizacji powinien zawierać się w granicach obszaru miasta uznanego w drodze delimitacji za obszar zdegradowany, czyli w granicach osiedli Śródmieście oraz Zamość.

Obszar zdegradowany wskazany do rewitalizacji (zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy) może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, przy zastrzeżeniu, że jego łączna powierzchnia nie będzie przekraczać 20% powierzchni gminy, a także nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców miasta. Łączna suma mieszkańców osiedli Śródmieście i Zamość przekracza dopuszczalny ustawowo poziom, wynosząc w przybliżeniu około 50% ogólnej liczby mieszkańców miasta Piła, dlatego też zasięg obszaru rewitalizacji został zawężony do rejonów ulic o najwyższej koncentracji problemów oraz miejsc, w których kontynuowana będzie interwencja publiczna, służąca przeciwdziałaniu marginalizacji i wieloaspektowej odnowie obszarów wykazujących wyraźne deficyty w sferze społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej czy środowiskowej.

Do obszaru rewitalizacji zakwalifikowano zamieszkałe podobszary:

- **Podobszar: Osiedle Śródmieście.**
Obejmuje on cały obszar osiedla Śródmieścia objęty diagnozą, poza terenami podobszarów „Rejon ul. Zakopiańskiej” i „Tereny PKP”, które są zamieszkałe, były diagnozowane i wskazano je jako zdegradowane, ale ich degradacja wynika przede wszystkim z zaniku funkcji przemysłowych/kolejowych.
- **Podobszar: Osiedle Zamość - zachód.**
Obejmuje on zachodnie obrzeże osiedla Zamość. Granicą od zachodu jest lewy brzeg rzeki Gwdy, od wschodu podobszar ograniczony jest ul. Walki Młodych, rejonem ul. Ludowej i ul. Roosevelta.
- **Podobszar: Rejon ulicy Zakopiańskiej**
Podobszar stanowi zwartą jednostkę przestrzenną położoną w sąsiedztwie centrum miasta. Granicami obszaru są linie rozgraniczające ulic: Zygmunta Starego i 14 Lutego, terenów zamkniętych PKP oraz rzeki Gwdy. Obszar obejmuje tereny przemysłowe oraz tereny PKP, niestanowiące terenów zamkniętych. Obszar jest częściowo zainwestowany, zlokalizowane są tu nieruchomości pokolejowe i PKP, przeznaczone do przekształceń oraz tereny przemysłowe. Rewitalizacja obszaru powinna objąć modernizację i rozbiórkę istniejących obiektów przemysłowych i adaptację nieruchomości do nowych funkcji usługowych.

- **Podobszar: Tereny PKP**

Granicami obszaru są linie rozgraniczające ulic: Zygmunta Starego, Pomorskiej, 14 Lutego, terenów zamkniętych PKP oraz rzeki Gwdy. Teren ma charakter zamknięty, na którym zlokalizowane są nieruchomości pokolejowe i PKP przeznaczone do przekształceń. Na terenie funkcjonuje dworzec kolejowy, przy czym wymaga się zachowania jego podstawowej funkcji dworca pasażerskiego. Zespół dworca PKP i obiektów parowozowni ze względu na walory historyczno - techniczne zostały objęte ochroną konserwatorską i wpisane do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego pod nr 796/Wlkp/A. Dworzec PKP został zrewitalizowany przez PKP S.A. w latach 2014-2015. Większość budynków dworcowych nie jest obecnie eksploatowana zgodnie z przeznaczeniem, albo ich eksploatacja została zakończona. Przyczyną degradacji obszaru jest przede wszystkim spadek znaczenia Piły jako węzła kolejowego, zmiany sposobów i technik komunikacji, w wyniku czego nastąpiła dekapitalizacja infrastruktury i zespołów zabudowy kolejowej oraz całkowity zanik pierwotnej formy użytkowania w dużej części terenów PKP, które zajmują znaczną powierzchnię, stanowiąc jednocześnie wysokie koszty PKP z tytułu ich utrzymania. Istniejąca grupa torowa nie pozwala także w pełni wykorzystać bardzo dobrej lokalizacji pilskiego dworca względem śródmieścia miasta. Rewitalizacja Podobszaru „tereny PKP” ma na celu włączenie terenów pokolejowych w strukturę funkcjonalną i przestrzenną miasta oraz adaptację istniejących zasobów na potrzeby zrównoważonego rozwoju miasta. Umożliwi to remont, modernizację bądź likwidację części istniejących urządzeń i obiektów pokolejowych oraz ich adaptację do nowych funkcji.

Ponadto jako podobszary obszaru rewitalizacji wyznaczono tereny niezamieszkałe. Negatywne zjawiska w tych podobszarach odnoszą się do sfery funkcjonalno-przestrzennej (niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do pożądanej funkcji obszarów) oraz technicznej (degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych i infrastruktury). Działania możliwe do przeprowadzenia na wskazanych podobszarach rewitalizacji stanowiących niezamieszkałe tereny poprzemysłowe, powojkowe i pokolejowe przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art. 9 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji. Do podobszarów tych należą niżej wymienione tereny powojkowe i poprzemysłowe.

Tereny powojkowe²:

- **Podobszar: Rejon ulicy Podchorążych**

Podobszar po Wyższej Oficerskiej Szkole Samochodowej w Pile, położony jest w obszarze zurbanizowanym; ograniczony ulicami: Bydgoską, Podchorążych i Kossaka oraz linią kolejową z Piły do Chojnic. Teren jest uzbrojony z podłączeniami do sieci w ulicach Podchorążych i Bydgoskiej, wymaga jednak wykonania uzupełnień istniejącej infrastruktury. Rejon ten przeznaczony jest pod usługi szkolnictwa wyższego, usługi sportu, rekreacji i turystyki oraz rozwój mieszkalnictwa zbiorowego.

² Charakterystyka podobszarów stanowiących tereny powojkowe powstała na podstawie zapisów *Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Powojkowych na terenie Miasta Piły* przyjętego Uchwałą Nr XXIV/275/04 Rady Miasta Piły z dnia 31 Sierpnia 2004 r.

- **Podobszar: Poligon - rejon ulic: Bydgoskiej – Wawelskiej**

Podobszar położony na obrzeżu wschodniej części miasta, u wylotu ulic Wawelskiej i Bydgoskiej, w rejonie realizowanego węzła komunikacyjnego dróg krajowych S-10 i S-11. Podobszar stanowi teren byłego poligonu wojskowego – posiada urozmaiconą rzeźbę terenu, a także jest częściowo zalesiony. Teren podobszaru pozbawiony jest wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Podobszar przeznaczony pod funkcje komunikacyjne i handlowe.

- **Podobszar: Lotnisko**

Podobszar położony jest w zachodniej części miasta, na terenie byłego lotniska wojskowego, ograniczony od południa Al. Wojska Polskiego, od północy ścianą lasu, od wschodu : w części ul. F. Chopina, a w części granicą podobszaru „Rejon lotniska”. W podobszarze tym zakłada się zachowanie lotniczego charakteru istniejącego kompleksu lotniczego, tzn. utrzymania i wymaganej rozbudowy/ modernizacji obiektów części lotniska oraz urządzeń służących do kierowania, kontroli, nadzoru i zabezpieczenia ruchu lotniczego, w tym rejonu podejść do lądowania.

- **Podobszar: Rejon lotniska**

Podobszar przyległy do terenu byłego lotniska wojskowego, ograniczony ulicami Lotniczą i F. Chopina. Teren jest częściowo wyposażony w sieć infrastruktury technicznej. Podejmując działania w tym rejonie wymagane jest zachowanie relacji przestrzennych z terenem lotniska, w tym wymogów ochrony lotniska, jak również zniwelowania uciążliwości, dla terenów sąsiednich, wynikających z funkcjonowania lotniska. Podobszar przeznaczony jest pod funkcje usługowe, w tym usługi szkolnictwa wyższego.

Tereny przemysłowe³:

- **Podobszar: Rejon ulicy Wawelskiej**

Podobszar położony w południowo - wschodniej części miasta. Granicą obszaru jest linia kolejowa do Złotowa i ogródki działkowe od północnego - zachodu, ulica Wawelska od północy oraz linia kolejowa do Bydgoszczy od południa. Przyczyną degradacji podobszaru jest środowiskowa dewastacja terenu i zanik pierwotnej formy użytkowania. Jest to teren poeksploatacyjny, obejmujący grunty antropogenicznie przekształcone – obejmuje wydzieloną od strony ulicy Wawelskiej część kompleksu pól filtracyjnych (irygacyjnych) oraz tereny przemysłowe Zakładów Przemysłu Ziemniaczanego. Od 1995 r. pola irygacyjne są nieużytkowane, ich funkcję przejęła ulokowana w sąsiedztwie mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków. Ulica Wawelska to droga powiatowa, prowadząca do drogi krajowej nr 11, wschodniej zewnętrznej obwodnicy miasta Piły. Podobszar, z uwagi na wysoką dostępność komunikacyjną, stanowi jeden z atrakcyjniejszych terenów inwestycyjnych miasta Piły przeznaczonych pod działalność gospodarczą. Ponadto Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 września 2011 r. (Dz. U. Nr 204, poz. 1199 z dnia 28.09.2011 r.) zmieniającym rozporządzenie w sprawie pomorskiej specjalnej strefy ekonomicznej część podobszaru włączono do utworzonej Podstrefy Piła,

³ Charakterystyka podobszarów stanowiących tereny przemysłowe powstała na podstawie zapisów *Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Przemysłowych na terenie Miasta Piły do 2020 roku* przyjętego Uchwałą Nr XX/267/12 Rady Miasta Piły z dnia 24 Kwietnia 2012 r.

co dodatkowo zwiększa atrakcyjność inwestycyjną tego terenu. Teren nie posiada uzbrojenia w infrastrukturę techniczną, wymaga budowy sieci wodociągowej i sanitarnej, budowy kanalizacji deszczowej oraz wewnętrznej infrastruktury drogowej. Rewitalizacja podobszaru pozwoli na kształtowanie miejskiej struktury przestrzennej w sposób zapewniający stałą ofertę terenów pod nowe inwestycje, w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym i krajobrazem, zwiększając ład przestrzenny, spójność terytorialną oraz integrację przestrzeni miejskich. Rewitalizacja w tym obszarze miasta wpłynie na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Piły, przy wykorzystaniu istniejących zasobów.

- **Podobszar: Rejon ulicy Walki Młodych**

Podobszar położony w południowo - wschodniej części miasta, ograniczony ulicą Walki Młodych, terenem GPZ, terenem Dworca Celnego, torowiskiem trasy kolejowej do Bydgoszczy, drogą krajową nr 11 – w przebiegu wschodniej zewnętrznej obwodnicy miasta oraz linią kolejową do Poznania. Rejon ul. Walki Młodych to teren przekształcony antropogenicznie o charakterze przemysłowym, który nie jest aktualnie eksploatowany w pierwotnym celu oczyszczania ścieków - teren leży na piaszczystym tarasie zalewowym rzeki Gwdy i obejmuje kompleks nieużytkowanych pól filtracyjnych (irygacyjnych). Jest niezamieszany i niezainwestowany, nie posiada także uzbrojenia w infrastrukturę techniczną. Podobszar cechuje się bardzo urozmaiconym ukształtowaniem terenu, porośnięty jest roślinnością niską, która w sposób niekontrolowany pozarastała wcześniej wyznaczone drogi dojazdowe, kanały rozprowadzające oraz kwatery. W ramach prac rewitalizacyjnych konieczna jest rozbiórka istniejącej infrastruktury pól irygacyjnych, a w dalszej kolejności budowa wybranej infrastruktury niezbędnej dla pełnienia przez teren nowych funkcji oraz ochrony środowiska. Teren zostanie przystosowany do lokalizowania na nim podmiotów gospodarczych prowadzących działalność z zakresu przemysłu, baz i składów. Rewitalizacja podobszaru pozwoli na kształtowanie miejskiej struktury przestrzennej w sposób zapewniający stałą ofertę terenów pod nowe inwestycje, w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym i krajobrazem. Rewitalizacja w tym obszarze miasta wpłynie na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Piły, przy wykorzystaniu istniejących zasobów.

- **Podobszar: Rejon ulic: Warsztatowej – Pomorskiej**

Podobszar stanowi zwartą jednostkę przestrzenną położoną w zachodnio – południowej części miasta w granicach ulic Warsztatowa i Pomorska. Jest to teren po byłych Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego w Pile (ZNTK). Obszar jest w całości zainwestowany. Za czasów ZNTK funkcjonowały na nim szkoła przyzakładowa, przyzakładowa stołówka, zaplecze socjalne i pralnia. Na terenie zlokalizowane są urządzenia transportu kolejowego i samochodowego. Zlokalizowane na obszarze zespoły obiektów pełnią aktualnie funkcje produkcyjne, składów i magazynów, handlowe, usługowe, administracyjne i edukacyjne. Część z istniejących obiektów została poddana modernizacji przez obecnych użytkowników. Pozostałe obiekty wykazują wysoki stopień zużycia technicznego. Wymagają remontów, termomodernizacji, rozbiórek. Konieczna jest budowa sieci wodociągowej. Podobszar, ze względu na korzystne położenie i dobre skomunikowanie, ma duży potencjał rozwojowy. Podjęcie działań rewitalizacyjnych pozwoli przeciwdziałać dalszej dekapitalizacji istniejących budynków, rozbudować i wykorzystać istniejącą infrastrukturę, zaadoptować ją do nowych funkcji, w tym na potrzeby edukacyjne.

- **Podobszar: Rejon ulic: Krzywej – Długosza**

Podobszar stanowi zwartą jednostkę przestrzenną położoną w zachodniej części miasta przy drodze wojewódzkiej nr 179 w kierunku Gorzowa Wlkp. Jest to obszar po byłych Kujawskich Zakładach Przemysłu Lniarskiego LINUM w Pakości (producencie płyt paździerzowych oraz wyrobów z lnu i konopi), a także Zakładach Przemysłu Lniarskiego „LENWIT” w Witaszycach (ZPL), bazie magazynowej WPHW, Przedsiębiorstwie Państwowym „POLMOZBYT”, Spółdzielni Rzemieślniczej Wielobranżowej. Podobszar ma charakter zabudowy produkcyjnej i produkcyjno-usługowej. Rejon ulic Krzywej i Długosza jest w dużej części wyłączony ze struktury przestrzennej miasta. Na terenie niezabudowanym brak jest uzbrojenia. Zlokalizowane na tym terenie zespoły obiektów pełnią aktualnie funkcje magazynowe, produkcyjne, handlowe, garażowe i administracyjne. Budynki, w przeważającej części budowane w technologiach lat 50-ych i 70-ych, wykazują wysoki stopień zużycia technicznego. Wymagają remontów, termomodernizacji, rozbiórek, wymiany wewnętrznych instalacji elektrycznej, wodnej i kanalizacyjnej. Obszar, ze względu na korzystne położenie w granicach administracyjnych miasta i dobre skomunikowanie, ma potencjał rozwojowy. Tkwi on we wzroście intensywności zabudowy na cele produkcyjne, handlowe, usługowe i biurowe oraz aktywizacji gospodarczej i społecznej.

- **Podobszar: Rejon ulicy Giełdowej Teren po wysypisku śmieci**

Podobszar położony jest we wschodniej części miasta, w granicach ulic Giełdowej i Handlowej. Obszar nie jest zainwestowany ani zamieszkały. Jest to teren przekształcony antropogenicznie o charakterze przemysłowym, który nie jest aktualnie eksploatowany w pierwotnym celu – wysypiska śmieci. Istnieje konieczność odnowy zdegradowanych elementów środowiska, a zwłaszcza przywrócenia gleby i gruntu do stanu wymaganego standardami jakości. Wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego i jego długotrwały, zrównoważony rozwój korzystnie wpłyną na tereny przyległe, pozwalając na adaptację terenu pod nowe funkcje. Podobszar przeznaczony dla zabudowy usługowej, z dopuszczeniem zabudowy produkcyjnej.

- **Podobszar: Rejon ulicy Walki Młodych Zakłady Przemysłu Ziemniaczanego**

Podobszar położony jest we wschodniej części miasta, na odcinku od ul. Śmiłowskiej do torów PKP linii Piła-Złotów. Jest to obszar poprzemysłowy, w całości zainwestowany, wykorzystywany wcześniej do prowadzenia działalności produkcyjnej przez Zakłady Przemysłu Ziemniaczanego ZETPEZET w Pile Sp. z o.o. Za czasów PPZ funkcjonowały na nim obiekty uzupełniające funkcje produkcyjne PPZ, w tym: magazyny, biura, stołówka z kuchnią, warsztaty, przychodnia zakładowa. Budynki wymagają remontów, termomodernizacji, wprowadzenia nowych funkcji. Podjęcie działań rewitalizacyjnych pozwoli przeciwdziałać dalszej dekapitalizacji istniejących budynków, zmienić sposób zagospodarowania z poprzemysłowego na funkcje hotelowe, gastronomiczne, usługowe, handlowe, biurowe, kulturalne, rekreacyjne, sportowe.

